

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Tomáš Vrbata

Daňové příjmy v rozpočtech obcí

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Hana Marková, CSc.

Katedra: Finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce 23. června 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Aši dne 23. 6. 2011

Podpis:

Poděkování

Děkuji paní Doc. JUDr. Haně Markové, CSc., vedoucí mé diplomové práce, za vstřícnost a cenné rady, které mi poskytla v průběhu psaní této práce. Poděkování patří rovněž mým rodičům, kteří mě podporovali v průběhu celého studia.

ÚVOD	3
1 PRÁVNÍ POSTAVENÍ OBCÍ	4
1.1 HISTORICKÝ EXKURS	4
1.2 SOUČASNÉ PRÁVNÍ POSTAVENÍ OBCÍ	6
2 ROZPOČET OBCE	8
2.1 ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA.....	8
2.2 POJEM ROZPOČET	8
2.3 ROZPOČTOVÝ PROCES	9
2.4 ROZPOČTOVÉ ZÁSADY	10
2.4.1 Zásada každoročního sestavování a schvalování veřejných rozpočtů.....	10
2.4.2 Zásada publicity veřejných rozpočtů	10
2.4.3 Zásada včasnosti veřejných rozpočtů.....	11
2.4.4 Zásada dlouhodobé vyrovnanosti veřejných rozpočtů	11
2.4.4 Zásada omezení přesunů ve veřejných rozpočtech na úhrady potřeb v těchto rozpočtech nezajištěných.....	12
2.5 FÁZE ROZPOČTOVÉHO PROCESU	12
2.5.1 Sestavení návrhu rozpočtu a rozpočtový výhled	12
2.5.2 Projednávání a schvalování rozpočtu.....	13
2.5.3 Plnění rozpočtu.....	14
2.5.4 Kontrola a hodnocení plnění rozpočtu	15
2.6 OBSAH ROZPOČTU	15
2.6.1 Příjmy obecního rozpočtu.....	16
2.6.2 Výdaje obecního rozpočtu	18
3 DAŇOVÉ PŘÍJMY OBCENÍHO ROZPOČTU.....	20
3.1 POJEM DAŇ	20
3.2 DANĚ SDÍLENÉ A SVĚŘENÉ.....	21
3.3 ZÁKON O ROZPOČTOVÉM URČENÍ DANÍ.....	22
4 PŘÍJMY OBCE ZÍSKANÉ NA ZÁKLADĚ ROZPOČTOVÉHO URČENÍ DANÍ.....	30
4.1 DAŇ Z NEMOVITOSTÍ.....	30
4.2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	37
4.3 DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	39
5 POPLATKY	41
5.1 MÍSTNÍ POPLATKY	41

5.1.1 Poplatek ze psů.....	43
5.1.2 Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt.....	43
5.1.3 Poplatek za užívání veřejného prostranství.....	44
5.1.4 Poplatek ze vstupného	45
5.1.5 Poplatek z ubytovací kapacity.....	45
5.1.6 Poplatek za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst.....	46
5.1.7 Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí podle jiného právního předpisu	47
5.1.8 Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu	47
5.1.9 Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu a kanalizace	48
5.2 SPRÁVNÍ POPLATKY	50
5.3 PLATBY NA ÚSEKU PÉČE O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	51
5.3.1 Poplatky za ukládání odpadů.....	51
5.3.2 Platby za odnětí pozemků původnímu účelu.....	52
5.3.3 Poplatky za znečišťování ovzduší.....	53
5.3.4 Poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních.....	53
6 ZÁVĚR.....	55
SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY.....	58
MONOGRAFIE A SOUBORNÁ DÍLA.....	58
ODBORNÉ ČLÁNKY A INTERNETOVÉ ZDROJE	59
SEZNAM POUŽITÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	62
KLÍČOVÁ SLOVA – KEY WORDS.....	63
RESUMÉ.....	64
DAŇOVÉ PŘÍJMY V ROZPOČTECH OBCÍ.....	64
TAX REVENUE IN THE BUDGET OF A MUNICIPALITY	65

Úvod

Obec, jakožto veřejnoprávní korporace a základní územní samosprávný celek, ovlivňuje život každého z nás. Podle obecního zřízení má obec pečovat o všestranný rozvoj území a o potřeby svých občanů. Ke splnění této povinnosti vede pouze vyrovnaný a reálný obecní rozpočet.

O problematiku místních rozpočtů jsem se začal zajímat už v době studií na gymnáziu. Příhraniční město Aš, odkud pocházím, bylo ještě v roce 2000 velmi zanedbaným a nepříliš dobře spravovaným městem. Přesto rozumnou politikou svých představitelů dokázalo město za posledních 10 let investovat, při vyrovnaných rozpočtech, více než 750 mil. Kč. Změna k lepšímu je dána zodpovědnou rozpočtovou politikou.

Nebylo v mých silách vyčerpávajícím způsobem popsat celou strukturou obecního rozpočtu. Proto jsem se především zaměřil na daňové příjmy obcí. Tato oblast je těžištěm diplomové práce, přičemž při analýze systému daňových příjmů jsem vycházel ze zákona o rozpočtovém určení daní a rozpočtové skladby.

Práce je koncipována tak, že úvodní kapitola obsahuje stručný historický exkurs do právního postavení obcí. Následující kapitola je věnována definici rozpočtu, rozpočtového procesu a jeho základních principů. Tato část si klade za cíl poskytnout čtenáři teoretický základ k následujícím kapitolám.

Ve stěžejní části textu, tedy kapitole druhé, se snažím o komplexní náhled na rozpočtové určení daní a jeho bohatou historii. Jednotlivé daňové příjmy podle zákona o rozpočtovém určení daní jsou rozepsány v kapitole třetí. Kapitola čtvrtá je věnována poplatkové problematice, jmenovitě místním poplatkům, správním poplatkům a poplatkům na úseku péče o životní prostředí.

Cílem mé diplomové práce bylo vytvořit ucelený dokument, který by přiblížil čtenáři taje obecního rozpočtu a v úplném závěru textu nabídnout vlastní návrhy a alternativy.

1 Právní postavení obcí

1.1 Historický exkurs

Kořeny obecní samosprávy na našem území tak, jak ji chápeme v současném pojetí, sahají do druhé poloviny 19. Století. Základem právní úpravy se stal Stadionův prozatímní obecní zákon č. 170 ř. z. (1849), jenž byl prvním obecním zřízením. Avšak v platnost vstoupila pouze malá část tohoto zákona. Zde se objevuje zásada „Základem svobodného státu je svobodná obec“. V roce 1862 byl vydán rámcový říšský zákon obecní zavazující země Předlitavska.

Samostatná Československá republika převzala rakouský právní řád.¹ Stalo se tak „recepčním zákonem“, který byl přijat 28. října 1918 Národním výborem na návrh A. Rašína.² Taktéž dosavadní rakouské správní orgány na úrovni obcí a okresů přecházely do podřízenosti pražského Národního výboru.³ S odkazem na kontinuitu práva zůstal v platnosti říšský rámcový zákon obecní z roku 1862, jenž byl novelizován zákonem č. 76/1919 Sb. z. n. Tento zákon sjednocoval obecní samosprávu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a přispíval k její demokratizaci. Dále zmocňoval vládu, aby po přechodnou dobu pouze svým rozhodnutím měnila hranice okresů a obcí a aby je spojovala nebo rozdělovala.⁴ Důležitým zákonem, který reformoval veřejnou správu, byl zákon č. 125/1927 Sb. z. n., o organizaci politické správy (tzv. organizační zákon). V Čechách zanikly zastupitelské okresy a byly zřízeny nové korporace územní samosprávy, tzv. „okresy“. Po vzniku Československé republiky došlo k nárůstu úkolů, které měly municipální samosprávy zabezpečovat. Plnění těchto úkolů ale nebylo pokryto dostatkem finančních zdrojů. Sílily proto snahy o vytvoření samosprávní finanční soustavy.⁵ Problematickou situaci vyřešilo přijetí zákona č. 329/1921 Sb. z. n. a zákona č. 334/1921 Sb. z. n. Zmíněné zákony upravily vedení obecního hospodářství a stanovily pravidla krytí obecních rozpočtů, a to především:

---

¹ Čl. 2 zákona č. 11/1918 Sb. z. n. říká: „veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.“

² MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do r. 1945*. 4. vydání. Praha : Leges, 2010. 640 s. ISBN 978-80-87212-39-4. str. 319

³ Čl. 3 zákona č. 11/1918 Sb. z. n.

⁴ MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do r. 1945*. 4. vydání. Praha : Leges, 2010. 640 s. ISBN 978-80-87212-39-4. str. 375

⁵ GRŮŇ, Lubomír. *Finanční právo a jeho instituty*. Praha : Linde Praha, a. s., 2004. 307 s. ISBN 80-7201-474-9. str. 62

1. z výnosů místního majetku a ze zisku municipálních výrobních podniků, vlastních daní a dávek,
2. ze státních přidělů,
3. z přírážek ke státním daním.

V roce 1927 došlo k novelizaci zákona č. 329/1921 Sb. tzv. druhou finanční novelou (zákon č. 77/1927 Sb., o nové úpravě finančního hospodaření územní samosprávy), který po několika úpravách platil do roku 1949. Hlavním cílem zákona byla snaha o snížení deficitnosti územních rozpočtů. Pro obce zde existovala možnost stanovit přírážky k daním přímým i spotřebním či zavést obecní dávky, příspěvky nebo poplatky.

Po druhé světové válce nahradil předválečnou organizaci místní správy systém národních výborů. Ústavou Československé republiky č. 150/1948 Sb. došlo k podřízenosti národních výborů vyšším orgánům, tudíž k zániku samosprávy v právním smyslu. Ústava sice zmiňovala komunální vlastnictví, přesto k 31. 12. 1949 došlo v podstatě ke znárodnění majetku obcí. Finanční hospodaření bylo nedílně spjato se státním rozpočtem. Přes skutečnosti výše uvedené lze upozornit na snahu poukázat i na samosprávnou funkci národních výborů, zejména v šedesátých letech 20. století. Přesto se nikdy zákonodárce neodhodlal vrátit k dřívějšímu pojetí samosprávy v právním smyslu, především v obavě o narušení centralistického systému stranického a státního zřízení.⁶

V listopadu 1989 došlo k významným celospolečenským změnám, které se dotýkaly i místní správy. Nezbytnost zevrubné transformace veřejné správy vyústila v četné legislativní změny. Základním kamenem této reformy se stal ústavní zákon federálního Shromáždění č. 294/1990 Sb., kterým se měnila Ústava z roku 1968. Zmíněným ústavním zákonem byla opět oddělena státní správa od samosprávy, přičemž základními územními samosprávnými jednotkami se staly obce. Úpravu zakotvenou ve federální Ústavě dále konkretizovaly zvláště tyto zákony:

- zákon ČNR č. 367/1990 SB., o obcích,
- zákon ČNR č. 368/1990 SB., o volbách do zastupitelstev v obcích,

---

⁶ HENDRYCH, Dušan , et al. *Správní právo : Obecná část*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 875 s. ISBN 978-80-7400049-2. str. 139

- zákon ČNR č. 418/1990 SB., o hlavním městě Praze,
- zákon ČNR č. 425/1990 SB., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních,
- zákon ČNR č. 576/1990 SB., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky),
- zákon ČNR č. 172/1991 SB., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do majetku obcí.

1.2 Současné právní postavení obcí

Ústavněprávním východiskem současné právní úpravy postavení obcí je ústavní zákon České republiky.⁷ Územní samosprávou se zabývá v první řadě v článku 8 Základních ustanovení, kde zákonodárce zaručuje samosprávu územních samosprávních celků. Na výše uvedený článek odkazuje hlava sedmá téhož zákona, kde se v článcích 99 a 100 praví, že obce jsou základními územními samosprávnými celky a mají právo na samosprávu. Dle článku 101 odst. 3 jsou územní samosprávné celky (obce) veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

V zákonné rovině byl v návaznosti na uvedenou ústavněprávní úpravu přijat nejprve zákon ČNR č.367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), který byl po několika novelizacích v průběhu devadesátých let nahrazen v roce 2000 současným zákonem o obcích, č.128/2000 Sb. Samostatnou úpravou přitom bylo již v roce 1990, stejně jako nyní, řešeno právní postavení hlavního města Prahy.⁸ A právě § 2 odst. 1 zákona o obcích do jisté míry přebírá a rozšiřuje ústavní vymezení obcí tím, že charakterizuje obec jako veřejnoprávní korporaci, která má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Z těchto ustanovení⁹ lze vyvodit závěr, že jakožto veřejnoprávní korporace, má obec vlastní právní subjektivitu, to znamená, že je v postavení právnické osoby. K potvrzení této domněnky nám poslouží výslovné uvedení jednotky územní samosprávy v § 18 odst. 2

⁷ Zákon číslo 1/1993 Sb. ve znění Ústavního zákona číslo 347/1997 Sb. (dále jen Ústava)

⁸ KOUDELKA, Zdeněk ; ONDRUŠ, Radek; PRŮCHA, Petr . *Zákon o obcích (obecní zřízení) : Komentář*. 4. doplněné vydání. Praha : Linde Praha, a. s., 2009. 486 s. ISBN 978-80-7201-760-7.

⁹ Čl. 101 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb.; § 2 odst.1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

písm. c) zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen občanský zákoník), který označuje jednotky územní samosprávy za právnické osoby.

Právě tímto pojetím obcí je zároveň dán poměrně úzký prostor k tomu, aby zákon určoval obcím, jak mají se svým majetkem nakládat. Ústavní právo¹⁰ chrání vlastníka jednak tím, že vlastnické právo všech vlastníků má stejný obsah a ochranu. Proto nelze jen jedné skupině vlastníků jejich vlastnická práva omezovat. Je ovšem možné, že obcím, ale jen ve stejném rozsahu jako jiným vlastníkům, lze ukládat zákonné povinnosti, jak smějí se svým majetkem nakládat¹¹, například omezením vlastníka z důvodu ochrany životního prostředí nebo života a zdraví lidu.

---

10 Čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

11 MELION, Miloslav. Finance územních samospráv. Hradec Králové : E. I. A.- Ekonomická a informační agentura, 2000. 213 s. ISBN 80-85490-79-X. str. 6

2 Rozpočet obce

2.1 Rozpočtová soustava

K tomu, abych mohl definovat rozpočet obce a popsat jeho náležitosti, je nutné se zaměřit na pojem rozpočtová soustava. Někteří autoři pod pojmem rozpočtová soustava rozumí státní rozpočet společně s rozpočty krajů, obcí a státních fondů (užší pojetí),¹² jiní na rozpočtovou soustavu nahlíží jako na systém veřejných rozpočtů, rozpočtových vztahů uvnitř rozpočtové soustavy a orgánů a institucí, které se starají o tvorbu, rozdělování a užití veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů (širší pojetí).¹³

2.2 Pojem rozpočet

Pod pojmem „rozpočet“ si většina z nás představí státní rozpočet, který tvoří nejdůležitější článek rozpočtové soustavy každého státu.¹⁴ Avšak z mého pohledu má největší význam rozpočet místní (obecní), a to ze dvou důvodů. První důvod spatřuji v tématu této práce a ve snaze proniknout do zákonitostí místních rozpočtů. Druhým hlediskem je potřeba participovat na dění v obci a nutnost kontroly plnění místního rozpočtu, protože vyrovnaný a reálný rozpočet je základem pro rozvoj obce, což se dotýká každého z nás.

Rozpočty územních samosprávných celků tvoří rozpočty obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí a současně do tohoto systému zahrnujeme i rozpočty statutárních měst, rozpočet hlavního města Prahy a městských částí a městských obvodů.¹⁵ Souhrnně jsou státní rozpočet spolu s územními rozpočty a rozpočty státních fondů označovány jako veřejné rozpočty.¹⁶ Veřejnost obecních rozpočtů dovozujeme

---

12 Marková, H. in BAKEŠ, M. a kol.: Finanční právo, nakladatelství C. H. Beck, 2006, str. 107

13 PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance : úvod do problematiky. 4., aktualiz., přeprac., vyd. Praha : ASPI, 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4., str. 95.

14 MARKOVÁ, Hana; BOHÁČ, Radim. Rozpočtové právo. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. 264 s. ISBN 978-80-779-551-3. str. 1

15 PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8. Str. 55

16 MARKOVÁ, Hana; BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. 264 s. ISBN 978-80-779-551-3. Str. 1

tím, že obce jsou veřejnoprávními korporacemi¹⁷ a současně tyto rozpočty jsou schvalovány na zasedáních zastupitelstev, která jsou veřejná.⁹

Stěžejní právní normou, která upravuje problematiku tvorby, postavení, obsahu a funkce rozpočtů územních samospráv je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Zde také nalezneme legální definici rozpočtu územního samosprávného celku, a to v § 4 odst. 1, který říká: „Rozpočet územního samosprávného celku a svazku obcí je finančním plánem, jímž se řídí financování činnosti územního samosprávného celku a svazku obcí.“ Se vznikem zákona o rozpočtových pravidlech počítá zákon o obcích odkazující v § 44 na zvláštní právní normu¹⁸.

2.3 Rozpočtový proces

Pod rozpočtovým procesem rozumíme souhrn činností, které jsou nezbytné k řízení hospodaření územního samosprávného celku v daném rozpočtovém období.¹⁹ Rozpočtový proces zahrnuje tyto etapy:

- sestavení návrhu rozpočtu,
- projednání a schválení rozpočtu,
- plnění rozpočtu (hospodaření),
- kontrola plnění.

Tyto fáze jsou upraveny v části třetí zákona č. 250/2000 Sb., avšak je nutné brát v potaz existenci dalších právních předpisů, s kterými musí být jednotlivé fáze rozpočtového procesu v souladu. Je nutností míněné normy uvést:

- zákon č. 128/2000Sb., o obcích,
- zákon o státním rozpočtu,
- zákon č. 243/2000Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům,

---

¹⁷ §2 odst. 1, zákona č. 128/2000, o obcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Sestavování rozpočtu a závěrečného účtu obce a hospodaření s prostředky tohoto rozpočtu se dále řídí zvláštním zákonem.

¹⁹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana . *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : GRADA Publishing, a.s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9. Str. 70

- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů,
- zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích,
- č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

2.4 Rozpočtové zásady

Jednotlivého fáze rozpočtového cyklu veřejných rozpočtů vykazují určité společné znaky a principy, které jsou ověřené dlouhodobou praxí a důkladně popsány finančně-právní teorií.²⁰ Tyto principy označujeme jako rozpočtové zásady a promítají se jak v procesní, tak v i obsahové části rozpočtového procesu. Mezi hlavní zásady rozpočtového procesu řadíme následující principy.

2.4.1 Zásada každoročního sestavování a schvalování veřejných rozpočtů

Tato zásada je vyjádřena v zákoně o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, a to v části druhé,²¹ kde se říká, že finanční hospodaření územních samosprávných celků se řídí jejich ročním rozpočtem, přičemž rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním. V této zásadě je obsažena i realizace požadavku přehlednosti a kontrolovatelnosti hospodaření.

2.4.2 Zásada publicity veřejných rozpočtů

Velmi důležitou zásadou ve fázi přípravy a schvalování rozpočtu je princip veřejnosti (publicity) veřejných rozpočtů. V případě obecního rozpočtů dává tato zásada možnost veřejnosti vyjádřit se k připravovanému rozpočtu obce formou připomínek k rozpočtu, buď písemně ve stanovené lhůtě nebo přímo na veřejném zasedání

---

²⁰ Lze uvést např. BAKEŠ, M. a kol. Finanční právo. 4. aktualizované vydání. Praha : C. H. Beck, 2006. 576 s. ISBN 978-807400-801-6. str. 151 an.; PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8. str. 152-154; MARKOVÁ, Hana; BOHÁČ, Radim. *Rozpočtové právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. 264 s. ISBN 978-80-779-551-3. str.60-74; PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance : úvod do problematiky*. 4., aktualiz., přeprac., vyd. Praha : ASPI, 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4. str. 119-121

²¹ § 2 odst. 1 zákona č. 250/2000, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, společně s § 4 odst. 2 zákona č. 250/2000, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

zastupitelstva, které návrh rozpočtu projednává. Tuto zásadu nalezneme v § 11 odst. 3 rozpočtových pravidel územních rozpočtů.

2.4.3 Zásada včasnosti veřejných rozpočtů

Dle § 13 odst. 1 rozpočtových pravidel se finanční hospodaření samosprávného celku řídí pravidly rozpočtového provizoria, pokud nebude rozpočet schválen do 1. ledna rozpočtového roku, Rozpočtové provizorium trvá do schválení nového rozpočtu. Tato pravidla stanoví zastupitelstvo obce.²² Lze tedy říci, že tato zásada vyjadřuje nutnost schválení rozpočtu před začátkem nového rozpočtového roku. S hospodařením dle rozpočtového provizoria se lze v tuzemských obcích setkat celkem často, například bych mohl uvést Mladou Boleslav,²³ Šumperk,²⁴ Tisou.²⁵

2.4.4 Zásada dlouhodobé vyrovnanosti veřejných rozpočtů

Podle mého názoru je zásada vyrovnanosti rozpočtů principem stěžejním a nejvýznamnějším. V rovině místních rozpočtů je obsažena v § 4 odst. 4 rozpočtových pravidel, kde se říká, že rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný. Při financování veřejných potřeb je možné krátkodobě uplatnit deficitní rozpočtové financování, ale s ohledem na další rozvoj územních samospráv by se nemělo stát deficitní financování trvalým jevem.²⁶ Avšak při pohledu na tabulku souhrnné zadluženosti obcí v České Republice²⁷ musím konstatovat, že zásada rozpočtové vyrovnanosti mnohdy zůstává při tvorbě místního rozpočtu pouze teoretickou tezí a reálné rozpočty tuto zásadu nerespektují. Z uvedených údajů plyne, že celková zadluženost obcí v roce 2009 byla 80,6 miliard Kč. V roce 1994 vykazovalo zadluženost 1994 obcí z celkového počtu

---

²² § 13 odst. 2 písm. b) zákona č. 250/2000, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

²³ KOIŠOVÁ, Hana. Mladá Boleslav dnes schválila rozpočtové provizorium, dostupný z WWW: <<http://www.mb-net.cz/?page=cz,13174.mlada-boleslav-dnes-schvalila-rozpocetove-provizorium>>, staženo dne 7.3.2011

²⁴ město Šumperk, dostupný z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/organy-mesta/zastupitelstvo-mesta/usneseni-zastupitelstva.html>>, staženo dne 7.3.2011

²⁵ obec Tisá, dostupný z WWW: <http://vismo.obce.cz/tisa/vismo/dokumenty2.asp?u=16711&id_org=16711&id=80560>, staženo dne 7.3.2011

²⁶ Marková, H. in BAKEŠ, M. a kol.: Finanční právo, nakladatelství C. H. Beck, 2006, 576 s. ISBN 978-807400-801-6. str. 129

²⁷ Viz. tabulka níže.

6221 obcí, což bylo 31,7 % obcí. V loňském roce vykázalo zadluženost již 3250 obcí z celkového počtu 6244 obcí, což je více než polovina (52,0 %) všech obcí.²⁸

Tabulka č. 1: Souhrnné údaje o zadluženosti obcí ČR v letech 2001 – 2009 v mld. Kč²⁹

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Úvěry	22,6	27,3	35,2	38,5	43,7	47,1	46,7	47,4	55,8
Komunální dluhopisy	13,3	15,9	21,7	23,9	23,5	22,9	22,6	22,7	14,7
Přijaté návratné fin. výpomoci a ost. dluhy	12,4	12,6	13,5	12,4	11,8	10,9	9,9	10,0	10,1
CELKEM	48,3	55,8	70,4	74,8	79	80,9	79,2	80,1	80,6

2.4.4 Zásada omezení přesunů ve veřejných rozpočtech na úhrady potřeb v těchto rozpočtech nezajištěných

Provádět přesuny ve schváleném rozpočtu formou rozpočtových opatření lze pouze za zákonem stanovených podmínek. V případě obecních rozpočtů jsou tyto podmínky zakotveny v § 16 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

2.5 Fáze rozpočtového procesu

Jak již bylo zmíněno, rozpočtový proces na úrovni obce představuje činnost orgánů obcí spojenou se sestavením rozpočtu obce, s jeho schválením a realizací během rozpočtového období, průběžnou a následnou kontrolu jeho plnění.³⁰

2.5.1 Sestavení návrhu rozpočtu a rozpočtový výhled

Celý rozpočtový proces je zahájen sestavením návrhu rozpočtu, jenž je dle § 11 odst. 1 rozpočtových pravidel vypracován v návaznosti na rozpočtový výhled.

²⁸ Vývoj zadluženosti obcí a krajů do roku 2009. *Obec a finance*. 2010, 3, dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6441251>> staženo 20. 6. 2010

²⁹ Zdroj: Ministerstvo financí, dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zadluzenost_uzem_sprav_celku_55086.html>, staženo dne 8. 3. 2011

³⁰ PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8. str. 154

Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem, který slouží pro střednědobé a dlouhodobé finanční plánování rozvoje obecního hospodářství a zavádí ho od 1. 1. 2001 zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, a to konkrétně v § 3. Nezpracování výhledu je považováno za správní delikt.³¹ Minimálním obsahovým základem rozpočtového výhledu jsou čtyři údaje: celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky a celkové závazky, což nevyklučuje sestavení podrobnějšího výhledu.³² Rozpočtový výhled není pro zastupitelstvo striktně závazným dokumentem. To znamená, že slouží jako vodítko a podklad pro skutečný rozpočet a údaje ve výhledu a rozpočtu se mohou lišit. Za jeho hlavní přínos pro hospodaření obce považují umožnění důkladného naplánování investičních akcí a vyvarování se neuvážených projektů, neboť rozpočtový výhled poskytuje neocenitelný přehled o předpokládaném budoucím stavu financí v obci.

Návrh místního rozpočtu sestavuje výkonný orgán obce, zpravidla finanční výbor. Je to jedna z nejkomplicovanějších etap. Jde o to, aby naplánované příjmy, jak vlastní, tak příjmy plynoucí ze státního rozpočtu i naplánované výdaje na zabezpečení veřejných statků, které vycházejí většinou z volebních programů, byly reálné a splnitelné.³³

V souladu se zásadou publicity a § 11 odst. 3 rozpočtových pravidel je povinností obce zveřejnit návrh rozpočtu nejméně po dobu 15 dnů přede dnem jeho projednávání v zastupitelstvu.

2.5.2 Projednávání a schvalování rozpočtu

Samotné projednání a schvalování rozpočtu je vyhrazeno zastupitelstvu obce na veřejném zasedání.³⁴ Jelikož zastupitelstvo neschvaluje rozpočet do nejmenších podrobností, je nutné ihned po schválení rozpočtu provést rozpis rozpočtu. Ten je upraven v § 14 rozpočtových pravidel. Rozpisem rozumíme rozpracování údajů v rozpočtu, které byly závazně stanoveny při schvalování zastupitelstvem. Dle odstavce 3, téhož ustanovení, se rozpočet člení podle podrobné rozpočtové skladby, což

---

³¹ § 22a odst. 1 písm. a) cit. zákona

³² Blíže viz.: § 3 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

³³ PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8. str. 156

³⁴ § 84 odst. 2 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

znamená, že se využívá jednotný obsah údajů, potřebných pro sestavení rozpočtu a hodnocení jeho plnění. Rozpočtová skladba je stanovena ve vyhlášce Ministerstva financí č. 323/2002 Sb, ve znění pozdějších předpisů. Z jednotlivých údajů je zřetelně vidět odkud a kam prostředky plynou, kde se soustřeďují, který zdroj příjmů má největší význam atd. Dále se klade důraz na to, aby byla rozpočtová skladba srozumitelná a jasná pro každého, kdo chce být informován o transakcích rozpočtu a má být kompatibilní s mezinárodními statistickými standardy.³⁵

2.5.3 Plnění rozpočtu

Samotný rozpočtový rok, tzn. počátek plnění rozpočtu, začíná 1. ledna a obec hospodář dle schváleného rozpočtu. Leč mohou nastat situace, s kterými rozpočet nepočítá. Na to pamatuje § 16 rozpočtových pravidel, jenž hovoří o změnách rozpočtu. Ve svém prvním odstavci taxativně vypočítává důvody pro změnu rozpočtu. Těmi jsou:

- organizační změny – změny v organizaci hospodářství financovaného rozpočtem,
- metodické změny – změny právních předpisů ovlivňujících výši rozpočtovaných příjmů nebo výdajů,
- věcné změny - změny objektivně působících skutečností ovlivňujících plnění rozpočtu příjmů či výdajů.

Změny rozpočtu se dějí rozpočtovými opatřeními povinně, jde-li o změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu, o změny závazných ukazatelů vůči jiným osobám, nebo jestliže hrozí nebezpečí vzniku rozpočtového schodku. Zákon taktéž vyjmenovává, co je rozpočtovým opatřením:

- přesun rozpočtových prostředků, při němž se jednotlivé příjmy nebo výdaje navzájem ovlivňují, aniž by se změnil jejich celkový objem nebo schválený rozdíl celkových příjmů a výdajů,
- použití nových, rozpočtem nepředvídaných příjmů k úhradě nových, rozpočtem nezajištěných výdajů, čímž se zvýší celkový objem rozpočtu,

---

³⁵ MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str. 109

- vázání rozpočtových výdajů, jestliže je jejich krytí ohroženo neplněním rozpočtových příjmů; tímto opatřením se objem rozpočtu snižuje,³⁶
- závěrečný účet.

2.5.4 Kontrola a hodnocení plnění rozpočtu

Finální fází rozpočtového cyklu je kontrola a hodnocení plnění místního rozpočtu. Děje se tak na základě ustanovení § 17 rozpočtových pravidel, který tuto fázi pojmenovává jako tzv. závěrečný účet. I v tomto případě se uplatňuje princip publicity a návrh závěrečného účtu musí být zveřejněn po dobu nejméně 15 dnů přede dnem projednání v zastupitelstvu. V závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití fondů v tak podrobném členění a obsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření územního samosprávného celku nebo svazku obcí a jimi zřízených nebo založených právnických osob. Součástí závěrečného účtu je vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům, Národnímu fondu a jiným rozpočtům a k hospodaření dalších osob.³⁷

Zákon dále ukládá obcím povinnost, nechat si své hospodaření přezkoumat dle § 42 odst. 1 zákona o obcích krajským úřadem nebo auditorem či auditorskou společností. Přezkum upravuje zvláštní zákon, jímž je zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Nepožádání o přezkoumání hospodaření je správním deliktem.

Projednání závěrečného účtu se uzavírá vyjádřením souhlasu, a to bez výhrad, anebo s výhradami, pokud jsou zjištěny závažné nedostatky či pochybení ve správnosti účetnictví.

2.6 Obsah rozpočtu

V návaznosti na popsání rozpočtového procesu je nutné si říci, co je obsahem rozpočtu. Na tuto otázku nám odpoví § 6 zákon o rozpočtových pravidlech územních

³⁶ Blíže viz.: § 16 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

³⁷ § 17 odst. 2, 3 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

rozpočtů. Ve zmíněném ustanovení se uvádí, že obsahem rozpočtu jsou jeho příjmy, výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů, pokud není dále uvedeno, že probíhají mimo rozpočet. Hospodaření mimo rozpočet je přípustné pouze během roku, což se týká například vlastní podnikatelské činnosti obce, avšak výsledek musí být začleněn do rozpočtu na konci fiskálního roku. To se v závěrečném účtu projeví na příjmové nebo výdajové straně.

2.6.1 Příjmy obecního rozpočtu

Výčet druhů příjmů obce upravuje § 7 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a tvoří je zejména:

- a) příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- b) příjmy z výsledků vlastní činnosti,
- c) příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila,
- d) příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, zejména ze správních poplatků z této činnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených v pravomoci obce podle tohoto zákona nebo zvláštních zákonů, pokud není dále stanoveno jinak,
- e) výnosy z místních poplatků podle zvláštního zákona,³⁸
- f) výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona,³⁹
- g) dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- h) dotace z rozpočtu kraje,
- i) prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce,
- j) přijaté peněžité dary a příspěvky,
- k) jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

---

³⁸ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ Zákon č. 243/200 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).

Dále zákon za příjem obce považuje návratné zdroje, jimiž jsou dle § 4 odst. 5 písm. b) úvěr, půjčka, návratná finanční výpomoc ze státního rozpočtu, z rozpočtu kraje nebo jiné obce a výnos z prodeje komunálních dluhopisů.

To, že se jedná pouze o výčet demonstrativní, lze usuzovat z použití slova *zejména* v úvodu ustanovení § 7 a dále z písmena k) téhož paragrafu, který za příjem obce považuje i jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

Dělení příjmů obce je velice rozličné, liší podle názorů jednotlivých autorů. Například Ivana Pařízková uvádí, že je možné rozdělit příjmy na tři skupiny:

1. vlastní rozpočtové příjmy, do kterých řadíme:

- příjmy z prodeje vlastního majetku
- příjmy z vlastního hospodaření
- převody z vlastních peněžních fondů
- příjmy daňového charakteru
- výnos z poplatků

2. prostředky ze státního rozpočtu

3. ostatní doplňkové příjmy

Totožné členění můžeme nalézt i v publikaci Hany Markové, která dále zmiňuje běžné, tj. každoročně se opakující, a kapitálové příjmy (jednorázové) jako další možné kritérium dělení.⁴⁰

Pro snazší orientaci v reálném rozpočtu se budu držet rozpočtové skladby dle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, jež člení příjmy druhově do jednotlivých tříd.

• **Třída 1 – daňové příjmy**

Do této třídy řadíme výnosy z daní nebo podíly na nich,⁴¹ místní poplatky,⁴² správní poplatky, správní činnost ostatních orgánů státní správy⁴³ a 50 % ze správního poplatku za vydané povolení k provozování výherních hracích přístrojů dle § 7 odst. 2

⁴⁰ MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str.49 - 51

⁴¹ § 4 zákona č. 243 o rozpočtovém určení daní Sb., ve znění pozdějších předpisů a § 7 odst. 1 písm. f) zákona o rozpočtových pravidlech

⁴² Zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů a § 7 odst. 1 písm. e) zákona o rozpočtových pravidlech

⁴³ § 7 odst. 1 písm. d), i) zákona o rozpočtových pravidlech

zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Daňovými příjmy se budu podrobněji zabývat v následujících kapitolách.

- **Třída 2 – nedaňové příjmy**

V druhé skupině se nachází příjmy z vlastní činnosti a z činnosti právnických osob obcí zřízených a příjmy z majetku a majetkových práv obce. To znamená příjmy dle § 7 odst. 1 písm. a) – c) rozpočtových pravidel.

- **Třída 3 – kapitálové příjmy**

Třetí kategorie obsahuje povětšinou příjmy z prodeje majetku nebo majetkových práv. Nakonec bych podotknul, že první tři třídy považujeme ze tzv. příjmy vlastní.

- **Třída 4 – dotace**

Dotace jsou chápány jako nenávratně poskytnuté prostředky v tom smyslu, že pokud příjemce splní podmínky, za kterých mu byly poskytnuty, nevzniká mu vůči poskytovateli žádný závazek.⁴⁴ Zákon č. 250/2000 Sb. hovoří o dotacích ze státního rozpočtu a ze státních fondů, z rozpočtu kraje a také o možnosti použití prostředků poskytnutých prostřednictvím Národního fondu.

2.6.2 Výdaje obecního rozpočtu⁴⁵

Obecně lze říci, že výše výdajů závisí nejen na rozsahu rozpočtových příjmů, nýbrž i rozsahu veřejných služeb, které obce zajišťují, ať už v samostatné nebo přenesené působnosti. Stejně tak jako příjmy, jsou výdaje upraveny v zákoně o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, a to konkrétně v § 9.

Těmito výdaji jsou:

- a) závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony,
- b) výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,

---

⁴⁴ MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str. 83

⁴⁵ Blíže viz.: MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str. 94 - 97

- c) výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,
- d) závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila,
- e) závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,
- f) úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- g) výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,
- h) výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- i) jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely.

Pokud se budeme držet rozpočtové skladby, používá se k členění výdajů rozpočtu na běžné a kapitálové výdaje. Běžné jsou ty výdaje, které se každoročně opakují a zabezpečují financování běžných potřeb. Naproti tomu kapitálové výdaje slouží k jednorázovému financování větších investičních akcí.

3 Daňové příjmy obecního rozpočtu

3.1 Pojem daň

Ačkoli je pojem daň velice frekventovaným výrazem, obecně definovat tento termín není snadný úkol. V platné právní úpravě obecnou charakteristiku nenalezneme. Ústavní zakotvení pojmu daň se nachází v článku 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, který stanoví povinnost ukládat daně a poplatky pouze na základě zákona. Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatku⁴⁶ zavedl ve svém § 1 odst. 1 pojem „daň“ jako legislativní zkratku zahrnující nejen daně obsažené ve speciálních hmotněprávních daňových zákonech, ale i poplatky, odvody a zálohy. Tato právní konstrukce však doznala změn v souvislosti s přijetím nové daňového řádu zákon č. 280/2009 Sb., s účinností od 1.1 2011. Řekl bych, že daňový řád pro své účely rozšiřuje a zpřesňuje pojem „daň“ oproti úpravě v ZSDP. Daní se dle § 3 a 4 daňového řádu rozumí:

- peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek,
- peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona,
- peněžité plnění v rámci dělené správy,
- daňový odpočet, daňová ztráta nebo jiný způsob zdanění a příslušenství daně, přičemž příslušenství daně definuje odst. 5 daňového řádu.

Jak jsem již zmínil, z výše uvedené právní úpravy nelze vypožorovat obecnou definici pojmu „daň“. Avšak definicí „daně“ se zabývá nesčetné množství právní teoretiků v oblasti daňového práva, kteří povětšinou chápou daň jako povinnou, zákonem určenou platbu do veřejného rozpočtu, kdy tato platba je neúčelová, neekvivalentní, pravidelně se opakující a nenávratná. Neekvivalentnost znamená, že poplatník nemá nárok na odpovídající protiplnění. Neúčelovostí se rozumí, že konkrétní odvedená daň nefinancuje předem určený projekt, ale plyne do veřejného rozpočtu jako

---

⁴⁶ dále je ZSDP

celku.⁴⁷ Každá daň je vymezena esenciálními prvky konstrukce daní. Mezi tyto prvky řadíme subjekt daně, objekt, základ, sazbu a splatnost daně.

3.2 Daň sdílené a svěřené

Daňové příjmy představují pro rozpočty obcí stěžejní a základní druh finančních prostředků. Jedná se přibližně o polovinu všech příjmů obcí, což dokumentuje následující tabulka.

Tabulka č. 2: Daňové příjmy obcí ČR v letech 2005-2010 v mil. Kč

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Příjmy celkem	228 547,8	245 605,8	253 984,4	272 881,3	264 859,5	142 962,4
Daňové příjmy	128 910,0	130 673,1	141 349,8	154 412,8	136 559,2	75 459,3
Procentuální vyjádření	56,4	53,2	55,7	56,6	51,6	52,8

* Stav k 30. 6. 2010

Podle názoru Markové se jedná o zdroje, které se hodí pro všechny územní samosprávné celky, pokud jsou s teritoriem svazku v úzké souvislosti, neruší jednotnou finanční soustavu ve státě, zabezpečují stejnoměrnost v rozvržení daňového břemene ve státě a slibují vydatný a pružný výnos při snadné a levné technice vybírání.⁴⁸

Veškeré daňové příjmy jsou mezi veřejné rozpočty rozdělovány na základě zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů z některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům. S tímto zákonem úzce souvisí pojmy „daň svěřená“ a „daň sdílená“.

Daň svěřená, nebo také výlučná, je taková daň, jejíž výnos plyne výlučně a přímo do rozpočtu obce. Typicky se jedná o daň z nemovitostí. V případě daně sdílené je její celostátní hrubý výnos procentuálně rozdělen mezi více článků rozpočtové soustavy. V souvislosti se sdílenou daní je na místě uvést daň z přidané hodnoty.

⁴⁷ Blíže viz.: KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie : úvod do problematiky*. 1. vydání. Praha : ASPI, a.s., 2005. 112 s. ISBN 80-7357-092-0. str. 9; SOVOVÁ, Olga; FIALA, Zdeněk. *Základy finančního a daňového práva*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 202 s. ISBN 978-80-7380-223-3. str. 26; BAKEŠ, Milan, et al. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 576 s. ISBN 978-80-7400-801-6. str. 154

⁴⁸ MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str. 59

Obecně lze říci, že obce mají jen malou možnost ovlivnit výši výnosu daní. Proto se dále budu zabývat pouze daněmi, u nichž mají obce alespoň částečnou daňovou pravomoc, nebo kterých mohou výnos daně zvýšit nepřímo, například podporou hospodářské činnosti na území obce. Konkrétně mohu uvést:

- daň z nemovitostí,
- 30 % z daně z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště,
- a podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

3.3 Zákon o rozpočtovém určení daní

Daňové příjmy tvoří velmi významnou a neodmyslitelnou část příjmové strany rozpočtu obce. Tento fakt lze lehce ověřit nahlédnutím do rozpočtu jakékoli obce. To je také důvod, proč se otázka rozpočtového určení daní a výše podílu výnosu daní pro obce stala značně diskutovanou a neustále se hledá optimální nastavení.

V současné době jsou podmínky pro určení výnosů některých daní stanoveny v zákoně č. 377/2007 Sb., který novelizuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (dále jen zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

Chtěl bych poukázat na velmi zajímavé pozadí přijetí této novely. Předchozí právní úprava (zákon č. 243/2000 Sb.) byla pod neustálou palbou kritiky jak ze strany zástupců obcí, tak i ze strany odborné veřejnosti a to zejména z těchto příčin:⁴⁹

- vysoká váha koeficientů velikostních kategorií při přerozdělování celkových daňových příjmů a velký rozdíl v koeficientech mezi největšími a nejmenšími obcemi,
- skokové přechody mezi velikostními kategoriemi, což znamenalo skokové snížení nebo zvýšení příjmů při přechodu do jiné kategorie,

---

⁴⁹ Blíže viz.: důvodová zpráva k novele z. o rozpočtovém určení daní; Sněmovní tisk č. 319/0; dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=319&CT1=0>>, staženo dne 25. 3. 2011

v praxi se objevily případy, kdy se obce snažily uměle zvýšit počet obyvatel, aby dosáhly na vyšší koeficient.

Tabulka č. 3: Koeficienty velikostní kategorie obce

Obce s počtem obyvatel od - do	Koeficienty velikostní kategorie obcí
do 100 obyvatel	0,4213
101 - 200 obyvatel	0,5370
201 - 300 obyvatel	0,5630
301 - 1500 obyvatel	0,5881
1501 - 5000 obyvatel	0,5977
5001 - 10000 obyvatel	0,6150
10001 - 20000 obyvatel	0,7016
20001 - 30000 obyvatel	0,7102
30001 - 40000 obyvatel	0,7449
40001 - 50000 obyvatel	0,8142
50001 - 100000 obyvatel	0,8487
100001 - 150000 obyvatel	1,0393
15001 a více obyvatel	1,6715
Hlavní město Praha	2,7611

Zřetelné rozdíly v koeficientech lze zpozorovat při přechodu rozmezí 100, 10 000, 100 000 a 150 000 obyvatel. Ze strany zástupců obcí nezaznívala pouze kritika, ale nabízeli i svá řešení. O alternativní variantu se snažila tzv. Zlínská iniciativa, Iniciativa za živý venkov, která navrhovala několik opatření:

- Kompenzovat snížení příjmů pro územní samosprávu při změnách sazby daně nebo při změnách zákona o dani z příjmů,
- v rámci spravedlivého rozdělení daňových příjmů přidat ke koeficientu počtu obyvatel koeficient velikosti území (rozloha obce),
- zařadit do sdílených daní i daň spotřební.

Spolek pro obnovu venkova České republiky byl autorem „Petice proti diskriminaci obyvatel venkova“, která poukazovala na nízké financování venkova,

pomalejší růst rozpočtů malých měst a obcí a také na neúměrné přenášení povinností ze státu na obce bez adekvátní finanční náhrady.⁵⁰

Problematikou rozpočtového určení daní se musel zabývat i Ústavní soud, kdy byl 29. června 2006 doručen návrh skupiny 28 senátorů Senátu Parlamentu České republiky na zrušení části ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 483/2001 Sb., zákona č. 387/2004 Sb. a zákona č. 1/2005 Sb., ve slovech:

"... a to ve výši odpovídající poměru násobku počtu obyvatel obce podle bilance počtu obyvatel České republiky k 1. lednu běžného roku a koeficientu velikostní kategorie obce k součtu těchto násobků všech obcí v České republice. Koeficienty velikostních kategorií obcí jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto zákonu".⁵¹

Podle navrhovatele byla dotčená ustanovení v rozporu s ústavně garantovaným principem rovnosti v právech, tedy v kolizi s čl. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 Ústavy České republiky, a proto dochází k diskriminaci některých obcí. Ústavní soud se s tímto názorem neztotožnil a podaný návrh na základě rozhodnutí pléna zamítl. V odůvodnění Ústavní soud konstatuje, že „s přihlédnutím ke smyslu ústavní zásady všeobecného zákazu diskriminace a k účelu zákonné úpravy rozpočtového určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům není srovnatelná situace a postavení např. obce do 100 obyvatel a obce mezi 10 001 až 20 000 obyvateli a pokud tedy zákonodárce vytvořil celkem 14 kategorií obcí s koeficienty velikostní kategorie obce), nelze hovořit o rozdílné regulaci srovnatelných situací“.⁵²

Jak již bylo uvedeno výše, rozpočtové určení daní upravuje, pro obce velmi zásadní, novela zákona o rozpočtovém určení daní č.377/2007 Sb., jež je účinná od 1. ledna 2008. Které daně jsou považovány za příjem obce, je zmíněno v § 4 odst. 1 téhož zákona, a to konkrétně takto:

---

50 Dostupné z WWW: < <http://www.spov.org/petice-proti-diskriminaci-obyvatel-venkova/default.aspx>>, staženo dne 24. 3. 2011

51 Nález Ústavního soudu, PL US 50/06, dostupné z WWW: <<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=57205&pos=1&cnt=1&typ=result>>, staženo dne 24. 3. 2011

52 Nález Ústavního soudu, PL US 50/06, dostupné z WWW: <<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=57205&pos=1&cnt=1&typ=result>>, staženo dne 24. 3. 2011

- a) výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- b) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- d) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písmenem c),
- e) podíl na 21,4 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- f) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu h) a v § 3 odst. 1 písm. a),
- g) 30 % z výnosu záloh⁵³ na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně priznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby⁵⁴ a s výjimkou daně (záloh na daň) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků⁵⁵ srážených a odváděných plátcem daně. Bydlištěm se pro účely tohoto zákona rozumí místo trvalého pobytu fyzické osoby,
- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků,

---

⁵³ §38a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ §36 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ §6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Nelze si nevšimnout, že výše jmenovaná novela přinesla celou řadu nových prvků a významných změn. V první řadě došlo k posílení daňových příjmů obcí zvýšením podílu obcí na sdílených daních z 20,59 % na 21,04 %, což dle důvodové zprávy zatížilo státní rozpočet o 4,6 mld. Kč. Zřejmě nejdůležitější změnou je rozšíření základního kritéria pro přerozdělování podílu na sdílených daních o kritéria nová. Ve svém důsledku to znamená, že pro výpočet podílu pro každou jednotlivou obec se použijí tři kritéria:

- modifikované stávající kritérium - počet obyvatel obce upravený koeficienty velikostních kategorií obcí = koeficient 0,94,
- nové kritérium celkové výměry obce = koeficient 0,03, které dle předkladatele novely zvýhodňuje ty obce, jež mají nižší hustotu obyvatelstva,
- kritérium prostého počtu obyvatel obce = koeficient 0,03.

Přeměna velikostních koeficientů na koeficienty postupných přechodů a snížení počtu kategorií ze 14 na 4, se snaží vyřešit problém skokových přechodů mezi velikostními kategoriemi. V praxi to vypadá tak, že koeficientem postupných přechodů se násobí pouze ten počet obyvatel, který spadá do příslušného intervalu počtu obyvatel. Tento postup se netýká čtyř největších měst - Prahy, Brna, Ostravy a Plzně.⁵⁶ Konkrétní podíl jednotlivé obce je stanoven každoročně vyhláškou Ministerstva financí v dohodě s Českým statistickým úřadem a Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním, vždy s účinností od 1. září běžného roku, a to na základě § 4 odst. 9 zákona o rozpočtovém určení daní.⁵⁷

---

⁵⁶ Blíže viz.: Důvodová zpráva k novele z. o rozpočtovém určení daní; Sněmovní tisk č. 319/0; dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=319&CT1=0>, staženo dne 25. 3. 2011

⁵⁷ Vyhláška č. 245/2010 Sb.

Úplnou novinkou z dílny Ministerstva financí ČR je návrh novely zákona o rozpočtovém určení daní, který byl prezentován na stránkách Ministerstva financí ČR 4. června 2011.⁵⁸

Řekl bych, že za nejvýznamnější připravovanou změnu lze označit zrušení zvláštních koeficientů pro čtyři největší města (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň), na které se bude nahlížet jako na jakákoliv jiná města v rámci příslušné velikostní kategorie. Právě z těchto měst se ozývá nejsilnější kritika návrhu, jelikož jejich rozpočty budou přijetím novely nejvíce zasaženy. Aby nedošlo ke skokovému výpadku daňových příjmů, je pro tato města přichystána kompenzace ztrát po přechodné čtyřleté období, přičemž se každým rokem bude dorovnávací příspěvek snižovat.

Tabulka č. 4: Kompenzace ztrát Praze, Brnu, Ostravě a Plzni⁵⁹ v mld. Kč

Město	Ztráta	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok
Praha	2,2	2,0	1,4	0,9	0,6
Plzeň	0,9	0,8	0,6	0,4	0,2
Ostrava	0,9	0,8	0,6	0,4	0,2
Brno	0,9	0,8	0,6	0,4	0,2
Součet		4,4	3,2	2,1	1,2

Novela zasáhne i nastavení velikostních kategorií. Snahou ministerstva je posílení obcí s nejnižšími příjmy na obyvatele změnou intervalů, jenž by měly být stanoveny takto:

- do 50 obyvatel,
- Od 51 do 2000 obyvatel,
- od 2001 do 30 000 obyvatel,
- od 30 001 do 110 000 obyvatel,
- 110 001 a více obyvatel.

⁵⁸ Dostupné z WWW:

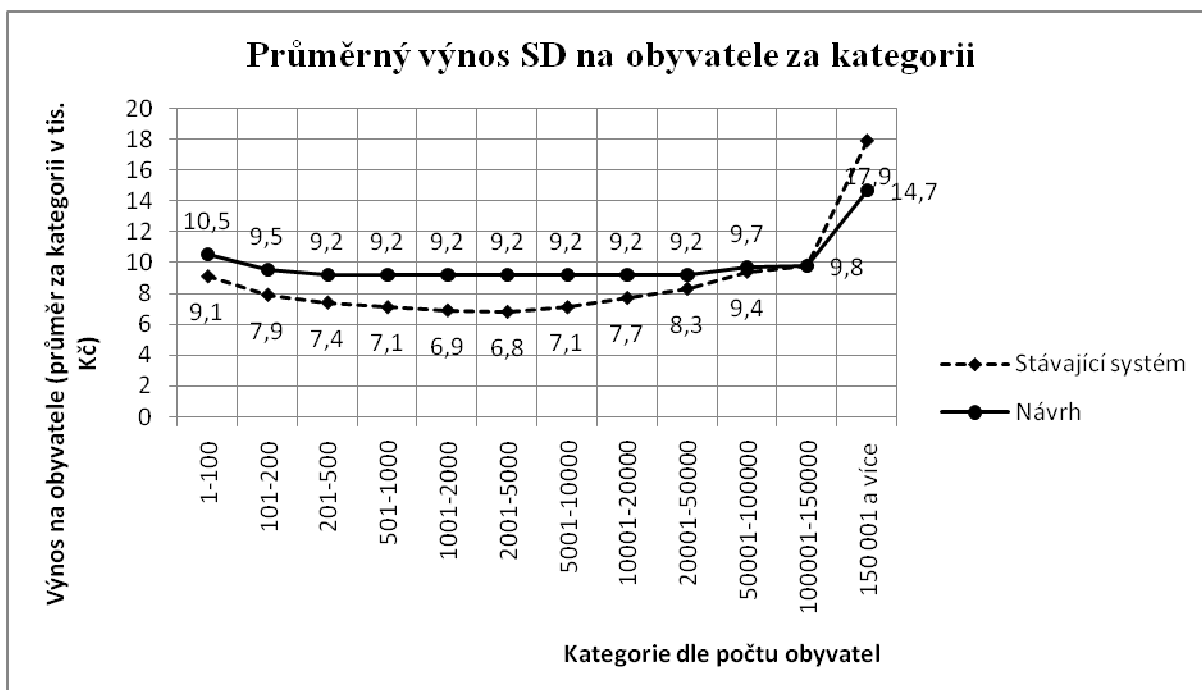
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Prezentace_RUD_Novy_model_sdilenych_dani_pro_obce_0406_2011.pdf>, staženo dne 18. 6. 2011

⁵⁹ zdroj: Ministerstvo financí ČR

Lze si povšimnout, že kromě změn parametrů stávajících kategorií, je přidána kategorie „110 001 a více“, která má obsáhnout již zmíněná čtyři největší města.

Následující graf jasně demonstruje, jak se změní průměrný výnos sdílených daní na jednoho obyvatele. Nárůst příjmů se týká obcí do 100 000 obyvatel, přičemž největší zvýšení lze pozorovat u obcí od 501 do 10 000 obyvatel. V kategorii od 2001 do 5000 obyvatel se jedná až 2 400 Kč na každého obyvatele. Naopak výnos sdílených daní bude v případě obcí nad 100 000 obyvatel stagnovat a obce nad 150 000 obyvatel mohou dle propočtů ministerstva financí očekávat ztrátu až 3 200 Kč.

Graf č. 1: Průměrný výnos SD na obyvatele za kategorií

Z ministerstvem uvedených údajů stojí za zmínku zvýšení váhy prostého počtu obyvatel z 3 % na 10 % a zavedení nového kritéria „počtu žáků“ s váhou 7 %, které by mělo přinést rozpočtům obcí dohromady 1,5 mld. Kč. Váha celkové výměry katastrálního území zůstává nezměněna (3 %).

V důsledku výše zmíněných úprav se sníží rozdíl příjmů ze sdílených daní mezi Prahou a nejchudší obcí na trojnásobek, oproti dřívějšímu 4,5násobku. Jinak řečeno, 6241 obcí si v souhrnu polepší o 13,5 mld. Kč a čtyři největší města pocítí ztrátu pěti miliard.

Je pochopitelné, že návrh je kritizován právě čtyřmi největšími městy. Na svém setkání v Praze primátoři těchto měst odmítli připravovanou novelu, která by je připravila o část výnosů sdílených daní. Ba naopak se domnívají, že jsou jejich města v rámci rozpočtového určení dlouhodobě podhodnocena. Mimo jiné poukázali na to, že reprezentují přibližně 40 % ekonomické výkonnosti celé země a 20 % její populace.⁶⁰ Primátor Prahy Bohuslav Svoboda označil návrh novely za diskriminační⁶¹ a ostravské zastupitelstvo vyslovilo zásadní nesouhlas se změnami stávajícího systému rozpočtového určení daní.⁶²

V tuto chvíli je těžké odhadnout dopad připravované novely. Dle mého soudu je žádoucí směřovat větší objem finančních prostředků do rozpočtů menších obce. Je nutné rozvíjet infrastrukturu, soběstačnost a nezávislost obcí na velkých městech zejména, pokud se má snížit odliv mladých lidí z menších měst a obcí. Jestliže se 6241 obcí zvýší daňové příjmy, pokládám to za pozitivní krok. Zůstává ovšem otázkou, zda se vzhledem k bouřlivé politické scéně podaří tuto novelu prosadit.

---

⁶⁰ "Čtyřka největších" nese nelibě přípravu nového RUD. *Moderní obec*. 2011, 7, Dostupné z WWW: <http://www.ihned.cz/download/DOT_nwsltr/MODERNI_OBEC_2011_7.pdf>; staženo dne 18. 6. 2011

⁶¹ Dostupné z WWW: <<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/bohuslav-svoboda.php?itemid=12881>>; staženo dne 18. 6. 2011

⁶² RYŠAVÝ, Ivan. Zastupitelstvo města Ostravy k novele zákona o rozpočtovém určení daní. *Moderní obec*. 2011, Dostupné z WWW: <<http://moderniobec.ihned.cz/c1-51421150-zastupitelstvo-mesta-ostavy-k-novele-zakona-o-rozpocetovem-urceni-dani>>; staženo dne 18. 6. 2011

4 Příjmy obce získané na základě rozpočtového určení daní

4.1 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí představuje přímou daň majetkového typu, u níž se daňová povinnost váže k vlastnictví nemovitého majetku. Právní úpravu této daně nalezneme v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.⁶³ Je vhodné poukázat na skutečnost, že v sobě sloučila dvě dříve samostatné daně, a to daň domovní a daň z pozemků.⁶⁴ V současné době ji tvoří daň z pozemků a daň ze staveb. Z pohledu obcí je daň z nemovitostí velmi specifickou daní. Zejména proto, že její výnos náleží plně do rozpočtů obcí. Je také jedinou daní, u níž mají obce alespoň částečnou daňovou pravomoc, mohou tedy alespoň zčásti ovlivnit výši jejího výnosu, a to úpravou koeficientů.

První část zákona o dani z nemovitostí se zabývá právní úpravou dani z pozemků. Daň se vztahuje na pozemky na území České republiky, jež jsou vedeny v katastru nemovitostí. Katastr nemovitostí byl zřízen zákonem č. 355/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.⁶⁵ § 1 odst. 2 katastrálního zákona charakterizuje katastr jako soubor údajů o nemovitostech v České republice zahrnující jejich soupis, popis a jejich geometrické a polohové určení. Předmět evidence uvádí § 2 téhož zákona.

Poplatníkem je především vlastník pozemků, přičemž § 3 zákona o dani z nemovitostí určuje i jiné možné poplatníky. Namátkou mohu uvést nájemce, jde-li o pozemky evidované v katastru nemovitostí zjednodušeným způsobem (§ 3 odst. 2 písm. a)) nebo uživatele, pokud vlastník pozemku není znám (§ 3 odst. 4).

Pozemky osvobozené od daně uvádí § 4. Toto ustanovení zohledňuje určitý společenský zájem na zvýhodnění některých pozemků z daňového pohledu.⁶⁶ Jedná se například o pozemky ve vlastnictví té obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí,

---

⁶³ Dále jen zákon o dani z nemovitostí

⁶⁴ BAKEŠ, Milan, et al. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 576 s. ISBN 978-80-7400-801-6. str. 219

⁶⁵ Dále jen katastrální zákon.

⁶⁶ MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str. 55

pozemky veřejně přístupných parků, prostor a sportovišť či pozemky, na nichž jsou zřízeny hřbitovy.⁶⁷ Zákon připouští osvobození trvalé i dočasné. V této souvislosti mohou jako příklad dočasného osvobození uvést osvobození zemědělských pozemků na dobu pěti let a lesních pozemků na dobu 25 let, počínaje rokem následujícím po roce, kdy byly po rekultivaci technickým opatřením nebo biologickým zúrodněním vráceny zemědělské nebo lesní výrobě.⁶⁸ Ve snaze usnadnit podmínky pro zemědělskou výrobu mají obce možnost osvobodit od daně pozemky orné půdy, chmelnic, vinic, ovocných sadů a trvalých lesních porostů formou obecně závazné vyhlášky.

Základ daně není stanoven jednotně, nýbrž je rozdělen do tří skupin. První z nich lze označit za pozemky zemědělské. Jsou tvořeny pozemky orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů. U těchto pozemků je základem daně cena půdy, kterou zjistíme tak, že skutečnou výměru pozemku v m² vynásobíme průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² ve vyhlášce.⁶⁹

Další skupinu pozemků podléhající dani tvoří pozemky hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb. U této skupiny zákon umožňuje dvojí způsob stanovení základu daně. Základem je cena pozemku zjištěná podle platných cenových předpisů nebo existuje možnost stanovit cenu pozemku součinem skutečné výměry pozemku v m² a částky 3,80 Kč.

Třetí skupinu tvoří ostatní pozemky, tedy u zastavěné plochy a nádvoří, stavební pozemky a ostatní plochy, u nichž je základem daně jejich skutečná výměra v m².

Sazba daně je diferencována podle jednotlivých kategorií pozemků. V případě zemědělských pozemků sazba daně činí 0,75 % ze základu daně, s výjimkou trvalých travních porostů, u kterých sazba daně činí 0,25 %. Taktéž 0,25 % ze základu daně činí sazba daně u pozemků hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb. U zastavěných ploch a nádvoří a u ostatních ploch platí pevná sazba ve výši 0,20 Kč za m². Základní sazba u stavebních pozemků se poté násobí koeficientem odstupňovaným dle počtu obyvatel obce, v níž se pozemek nachází. § 6 odst. 4 písm. b) zákona o dani z nemovitostí umožňuje obcím pro jejich jednotlivé části zvýšení nebo

---

⁶⁷ § 4 odst. 1 písm. b), l), i) zákona o dani z nemovitostí

⁶⁸ §4 odst. 1 písm. m) zákona o dani z nemovitostí

⁶⁹ Vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 613/1992

snížení zákonem předepsaného koeficientu. Zvýšit koeficient lze pouze o jednu kategorii, snížit o jednu až tři kategorie. Pražský koeficient 4,5 lze zvýšit na koeficient 5.

Tabulka č. 5: Koeficienty pro jednotlivé obce

Koeficient	Počet obyvatel v obci
1,0	Do 1 000
1,4	Nad 1 000 do 6 000
1,6	Nad 6 000 do 10 000
2,0	Nad 10 000 do 25 000
2,5	Nad 25 000 do 50 000
3,5	Nad 50 000 a ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských Lázních a Poděbradech
4,5	V Praze

Druhá část zákona o dani z nemovitostí se týká úpravy daně ze staveb. Poplatníkem daně je vlastník stavby, bytu nebo samostatného nebytového prostoru.⁷⁰

Dani ze staveb podléhají stavby, které mají charakter nemovitosti ve smyslu občanského zákoníku a které podléhají kolaudačnímu řízení ve smyslu stavebněprávních předpisů. Stavba nesplňující tyto znaky není stavbou v pojetí daně z nemovitostí a dani ze staveb nepodléhá.⁷¹ Byty a nebytové prostory podléhají dani včetně podílů na společných částech stavby, které jsou evidovány v katastru nemovitostí. § 7 odst. 2 obsahuje výčet staveb, které nejsou předmětem daně ze staveb. Jsou jimi například stavby sloužící veřejné dopravě.

⁷⁰ Novelou zákona o dani z nemovitostí č. 65/2000 Sb. se vlastníci jednotek bytů a nebytových prostor stali samostatnými poplatníky

⁷¹ BAKEŠ, Milan, et al. *Finanční právo*. 4. aktualizované vydání. Praha : C. H. Beck, 2006. 771 s. ISBN 80-7179-431-7. str. 313

Úprava osvobození od daně ze staveb je velmi obsáhlá. Enumerace osvobozených staveb se nachází v § 9 zákona o dani z nemovitostí. Týká se staveb ve vlastnictví státu, obcí, ve vlastnictví církví, sdružení občanů, krajů atd.

Základem daně ze staveb se rozumí výměra půdorysu nadzemní části stavby v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Zákon v tomto případě mluví o tzv. „zastavěné ploše“. U staveb se svislou nosnou konstrukcí se tímto půdorysem rozumí průmět obvodového pláště stavby. U staveb bez svislé nosné konstrukce pak plocha ohraničená průmětem obvodů stavby dotýkající se povrchu přilehlého pozemku ve vodorovné rovině.⁷² Základ daně z bytu nebo ze samostatného nebytového prostoru stanovíme tak, že výměru podlahové plochy v m² vynásobíme koeficientem 1,20. Takto vypočtený základ daně zákon označuje termínem „upravená podlahová plocha“.

Sazba daně je pevná a pohybuje se od 2 do 10 Kč za 1 m² podle typu jednotlivých staveb. Dále je zapotřebí zmínit, že základ daně za 1 m² zastavěné plochy stavby se zvyšují o 0,75 Kč za každé další nadzemní podlaží, jestliže zastavěná plocha nadzemního podlaží přesahuje 2/3 zastavěné plochy. U staveb určených pro podnikatelskou činnost se základní sazba zvyšuje taktéž 0,75 Kč za každé další nadzemní podlaží, ale bez přihlídnutí k rozsahu plochy.

Další úpravou základní nebo zvýšené sazby daně u obytných domů, bytů a u ostatních samostatných nebytových prostorů je vynásobení zmíněné sazby koeficientem přiřazeným k jednotlivým obcím. Výše koeficientů přiřazeným k jednotlivým obcím podle počtu obyvatel koresponduje s úpravou pro daň z pozemků. Rovněž může obec koeficient, který jí přiřkl zákon, snížit nebo zvýšit pro její jednotlivé části.

Pro ostatní stavby, kromě obytných domů, ale včetně samostatných nebytových prostorů, je dána výše koeficientu 1,5 (bez závislosti na velikosti populace v obci) a obec rozhodne, zda koeficient obecně závaznou vyhláškou zavede. U rekreačních staveb v národních parcích a v zónách I. chráněných krajinných oblastí je koeficient 2,0.⁷³

---

⁷²BAKEŠ, Milan, et al. *Finanční právo*. 5. upravené vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 576 s. ISBN 978-80-7400-801-6. str. 225

⁷³MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str. 58

V rámci přijetí zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, byla obcím svěřena fiskální pravomoc stanovit obecně závaznou vyhláškou místní koeficient pro všechny nemovitosti na celém území obce, a to ve výši 2,3,4 nebo 5. Daň poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových prostorů a za byty, případně jejich souhrny, se vynásobí stanoveným místním koeficientem.

Ustanovení § 12 zákona o dani z nemovitostí bylo částečně novelizováno zákonem č. 1/2009 Sb., který odstranil zemědělské pozemky uvedené v § 5 odst. 1 zákona o dani z nemovitostí z ustanovení o místním koeficientu. Tato novela reagovala na rozpor mezi § 12 a § 4 odst. 1 písm. v), kterým bylo umožněno obcím osvobodit zemědělské pozemky od daně z pozemků. Jelikož byly místním koeficientem zdaňovány všechny nemovitosti na území obce bez rozdílu, tj. i zemědělské pozemky osvobozené § 4 odst. 1 písm. v, jevílo se žádoucí zemědělské pozemky z § 12 vyjmout. Bez tohoto opatření by mohlo dojít k negaci smyslu a účelu osvobození zemědělských pozemků obecně závaznou vyhláškou.⁷⁴

Další změnou v souvislosti s účinností novely zákona o dani z nemovitostí č. 1/2009 Sb. je zrušení dosavadního patnáctiletého osvobození nových staveb a bytu v nových stavbách obytných domů od daně z nemovitostí a pětileté osvobození staveb, na nichž byly provedeny změny spočívající ve snížení tepelné náročnosti stavby stavebními úpravami, na které bylo vydáno stavební povolení. Zejména zrušení osvobození novostaveb hodnotím velmi pozitivně. Sama důvodová zpráva k novele konstatuje, že na stávající úpravu lze v mnoha případech nahlížet jako na daňovou nespravedlnost pro poplatníky.⁷⁵ Myslím si, že z pohledu daně z nemovitostí, trvající rozdělení poplatníků na „starousedlíky“ a majitele novostaveb bylo neopodstatněné. Poplatníci osvobození od daně nepřispívali na úhradu obcí zajišťovaných veřejných služeb, přestože tyto služby čerpali. To se negativně projevilo zejména v malých obcích, ve kterých došlo k velkému stavebnímu rozmachu. Těmto obcím se výrazně zvýšily náklady za poskytované veřejné služby.⁷⁶

---

⁷⁴ BŘEŇ, Jan. Daň z nemovitostí - vyšší fiskální pravomoc obcí. *Obec a finance*. 2009, 1, s. 52-53.

⁷⁵ Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=558&CT1=0>>, staženo dne 7.6.2011

⁷⁶ Blíže také článek Starostové chtějí zrušit osvobození u daně z nemovitostí; dostupné z WWW: <<http://www.smocr.cz/tisk/tiskove-zpravy/starostove-chteji-zrusit-osvobozeni-u-dane-z-nemovitosti.aspx>>, staženo dne 7.6.2011

15. ledna 2010 zveřejnilo Ministerstvo financí ČR poprvé přehled koeficientů daně z nemovitostí zahrnující všechny obce, které alespoň nějaký z možných koeficientů stanovily.⁷⁷ Jedná se ucelený dokument, jenž analyzuje míru využití celé škály koeficientů.

Pro úplnost bych uvedl, že se jedná o tři typy koeficientů, a to konkrétně o:

- tzv. korekční koeficient, kterým lze upravit sazbu daně ze staveb a stavebních pozemků (§ 11 odst. 3 písm. a), § 6 odst. 4 zákona o dani z nemovitostí),
- koeficient 1,5, kterým je možno zvýšit sazbu daně v případě staveb pro individuální rekreaci, garáží a staveb užívaných pro podnikatelskou činnost (§ 11 odst. 3 písm. b) zákona o dani z nemovitostí),
- místní koeficient (§ 12 zákona o dani z nemovitostí).

Této problematice se velmi podrobně věnuje Ing. Lucie Sedmihradská, Ph. D. ve svém článku Fiskální pravomoci obcí a koeficienty daně z nemovitostí.⁷⁸ Ta ve své analýze uvádí, že 21,6 % obcí zavedlo „koeficient 1,5“, 12,4 % upravilo korekční koeficient u staveb a 9,5 % u stavebních pozemků a nakonec 4,5% obcí zavedlo místní koeficient. Nutno poznamenat, že využití koeficientů se rapidně zvyšuje s růstem velikosti obce.

Příložený obrázek uvádí počet obcí, jež zavedly jednotlivé typy koeficientů. Na první pohled je zřejmé, že obce možnost zavést či upravit koeficient příliš nevyužívají. Konkrétně 71 % obcí nestanovilo ani jeden koeficient. Dále lze poukázat na skutečnost, že nízké procento obcí, které zavádějí více koeficientů, zejména v kombinaci s místním koeficientem. Například všechny 3 možné koeficienty zavedlo pouze 55 obcí, tedy 0,9 % z celkového počtu obcí. Nejvíce je zastoupen koeficient 1,5, který využívá 13,3 % obcí. Dle Sedmihradské je to dáno tím, že výše zmíněný koeficient 1,5 umožňuje více

---

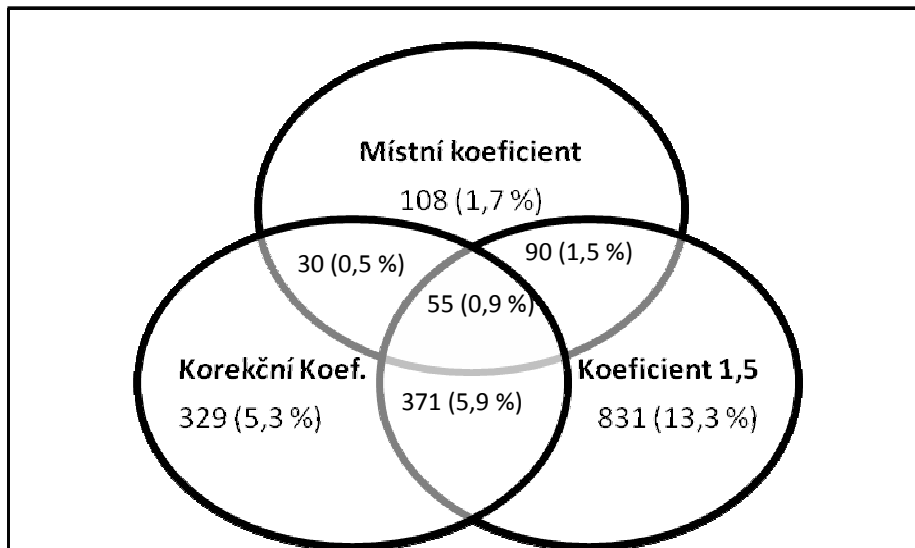
⁷⁷ Dostupné z [http WWW:](http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/dane_poplatky_10187.html?year=PRESENTI)

[<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/dane_poplatky_10187.html?year=PRESENTI>](http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/dane_poplatky_10187.html?year=PRESENTI)

⁷⁸ SEDMIHRADSKÁ, Lucie. Fiskální pravomoci obcí a koeficienty daně z nemovitostí. *Obec a finance*. 2010, 2, s. 12-13.

zdanit nerezidenty, tj. chataře, případně podnikatele, na rozdíl od místního koeficientu, který se dotkne všech.

Obrázek č. 1: Přehled koeficientů daně z nemovitostí

Použití některých koeficientů pro výpočet daně z nemovitostí sice znamená pro představitele obcí stabilní a zvýšený příjem do jejich rozpočtů, ale také se jedná o velice nepopulární rozhodnutí. Občané vyžadují efektivní využití takto získaných prostředků. Proto se domnívám, že právě nepopulárnost zvýšení daně z nemovitostí je jedním z důvodů, proč se tak malý počet obcí rozhodl k stanovení některého z koeficientů.

Taktéž v lednu 2011 zpřístupnilo ministerstvo financí přehled koeficientů daně z nemovitostí, který přinesl zcela nové údaje o uplatnění zejména místního koeficientu.⁷⁹ Blíže se k novým datům vyjadřuje v článku „Třetí rok uplatňování místního koeficientu u daně z nemovitostí“ Lucie Sedmihradská.⁸⁰ Z dostupných dat vyplývá, že v roce 2009 zavedlo místní koeficient 389 obcí. Avšak již v následujícím roce jej zrušilo 189 obcí (zřejmě v reakci na dvojnásobné zvýšení sazeb u daně z nemovitostí) a nově tento koeficient zavedlo 83 obcí. V součtu tedy v roce 2010 uplatňoval místní koeficient 283 obcí a v roce 2011 294 obcí. Sdílím názor

⁷⁹ Dostupné z WWW:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/legislativa_metodika_11030.html?year=PRESENT>, staženo dne 18. 6. 2011

⁸⁰ SEDMIHRADSKÁ, Lucie. Třetí rok uplatňování místního koeficientu u daně z nemovitostí. *Obec a finance*. 2011, 1, dostupné také z WWW:

<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6482831&ht=da%F2ov%E9+p%F8%EDjmy+obc%ED>>, staženo dne 18. 6. 2011

Sedmíhradské, že nešlo očekávat nějaký výrazný nárůst zavedení místní koeficientu v roce 2011 s ohledem na předcházející volby v roce 2010.

Město Aš obecně závaznou vyhláškou č. 3/2010 využilo fiskální pravomoci a stanovilo korekční koeficient ve výši 2,5 namísto zákonem určeného koeficientu 2. Stejně tak se zastupitelstvo usneslo na stanovení místního koeficientu ve výši 2 na základě § 12 zákona o dani z nemovitostí.⁸¹ Tento krok byl odůvodněn výpadkem v příjmové části rozpočtu města Aše.⁸²

Tabulka č. 6: Výnos daně z nemovitostí v městě Aši v Kč

Rok	Předpokládaný výnos	Skutečný výnos	Celkové daňové příjmy	Podíl daně z nemovitostí na celkové výši daňových
2006	3 700 000	4 164 000	115 983 000	3,6%
2007	3 700 000	2 185 600	115 483 000	1,9%
2008	3 700 000	4 879 000	134 576 800	3,6%
2009	8 400 000	8 238 000	149 732 800	5,5%
2010	8 400 000	6 778 000	130 368 800	5,2%
2011	6 500 000		126 468 800	5,1%*

* Výpočet je proveden z předpokládaného výnosu daně z nemovitostí.

4.2 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a to konkrétně v části první a třetí. Z hlediska teorie řadíme daně z příjmů mezi přímé daně důchodového typu.

Poplatníky jsou podle § 2 téhož zákona fyzické osoby, které mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují (183 dní v příslušném kalendářním roce). Tito poplatníci jsou označováni jako daňoví rezidenti a jejich daňová povinnost se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky i ze zahraničí. Daňoví nerezidenti, tedy ti, jenž na území České republiky nemají bydliště

⁸¹ Dostupné z WWW: < <http://muas.cz/ozv-3-2010/d-227294/query=OZV+3>>, staženo dne 18. 6. 2011

⁸² Dostupné z WWW:< <http://muas.cz/17-2011-dotaz-a-odpoved/d-227952/query=da%C5%88+z+nemovitost%C3%AD>>, staženo dne 18. 6. 2011

a ani se zde obvykle nezdržují, nebo ti, o nichž to stanoví mezinárodní smlouvy, zdaňují pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky.⁸³

Předmět daně je v § 3 vymezen jak pozitivně (např. předmětem daně jsou příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky), tak i negativně (předmětem daně nejsou úvěry a půjčky s výjimkou uvedenou v zákoně).

Základem daně se rozumí částka, o kterou příjmy přesahují ve zdaňovacím období výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Jak jsem již uvedl výše, obec může svou snahou ovlivnit pouze výnos příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků a výnos příjmů ze samostatné výdělečné činnosti. 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období je součástí daňových příjmů obcí již účinností zákona o rozpočtovém určení daní (§ 4 odst. 1 písm. g) zákona o rozpočtovém určení daní). Podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků byl mezi daňové příjmy obcí zahrnut novelou zákona o rozpočtovém určení daní č. 483/2001 Sb., která nabyla účinnosti 1. ledna 2002.

Podle důvodové zprávy k novele je jedním z cílů zákona posílit motivační prvek obcí k podpoře podnikání a snaha zvýšit tak fiskální dostatečnost územních rozpočtů.⁸⁴ Každá obec se podílí na 1,5 % celostátního výnosu daně ze závislé činnosti a z funkčních požitků podle počtu zaměstnanců majících místo výkonu práce v obci k počtu zaměstnanců v České republice, a to k 1. prosinci bezprostředně předcházejícího kalendářního roku. Procento, kterým se jednotlivé obce podílí na 1,5 % části celostátního hrubého výnosu podle § 4 odst. 1 písm. i) se stanovuje vyhláškou Ministerstva financí.

Myslím si, že tzv. motivační prvky, tedy vazby mezi podnikateli na území obce a obcí, doprovází několik úskalí a problémů. V současném systému rozpočtového určení

---

⁸³ Mezi daňové nerezidenty řadíme i ty, kteří se sice na území ČR zdržují více jak 183 dnů, ale pouze za účelem léčení nebo studia.

⁸⁴ Sněmovní tisk č. 974/0; Vládní návrh zákona o rozpočtovém určení daní; dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=974&CT1=0>>, staženo dne 19. 6. 2011

daní hraje klíčovou roli počet obyvatel trvale žijící v obci. Problém nastává v tom, že se častokrát liší bilance počtu obyvatel v obci podle Českého statistického úřadu a podle údajů Ministerstva vnitra, přičemž statistika ČSÚ je z pohledu sdílených daní rozhodující. Zejména větší města vyžadují, aby se sdílené daně přerozdělovaly podle údajů Ministerstva vnitra, jelikož je většina „mrtvých duší“ (osoby, které mají trvalé bydliště zapsáno na obecním úřadě) evidována právě tam. Pokud by došlo k této změně, doplatily by na ní především malé obce.⁸⁵ Další problém souvisí s tzv. suburbanizací,⁸⁶ tedy přílivu obyvatelstva z centrálních částí velkých měst do jejich okrajových částí nebo okolních obcí. Jelikož stát ponechává 30 % z výnosu daně z příjmů fyzických osob obci podle trvalého bydliště, měla by rezidenční suburbanizace přinést navýšení daňových příjmů pro osidlované obce. Realita je ovšem trochu odlišná. Nemalé procento přistěhovalých obyvatel si ponechává trvalé bydliště na předchozí adrese, což se projevuje v rozpočtech obcí dvojnásobem. Za prvé ochuzuje obec o daňové příjmy, za druhé se obci zvyšují výdaje spojené s infrastrukturou (například výdaje spojené s dopravní obslužností, svoz odpadu atd.)

Každý asi cítí, že podpora rozvoje podnikání a tím i zvýšení daňových příjmů obcí je nezbytná, přesto bych si nedovolil přeceňovat již zavedené motivační prvky. Způsob, jak přilákat do obce nové podnikatele tkví v rozvinuté dopravní (dobrá dopravní obslužnost pro podnikatele) a sociální infrastruktuře (například dostatek školek pro zaměstnance atd.) a fungujícím, pružným obecním úřadu. Proto jsem přesvědčen, že motivační prvky posilují velká města na úkor malých obcí. Příčinu vidím v tom, že ve velkých městech se soustřeďuje významná část podnikatelské aktivity právě v návaznosti na rozvinutou infrastrukturu a malé obce s omezeným rozpočtem mají jen málo možností, jak ten to trend zvrátit.

4.3 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob se stejně jako daň z příjmů fyzických osob nachází v zákoně č. 586/1992 Sb. (část druhá a třetí).

---

⁸⁵ VÁŇA, Lukáš . K legislativní úpravě RUD. Obec a finance. 2006, 1, Dostupný také z WWW: <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6217770>>

⁸⁶ MACEŠKOVÁ, Marie, OUŘEDNÍČEK, Martin. Dopad suburbanizace na daňové příjmy obcí. Obec a finance. 2008, 1, s. 28-29. Dostupný také z WWW: <http://www.suburbanizace.cz/analyzy_01_dopad_prijmy.htm>

Poplatníky daně jsou veškeré právnické osoby, a to nejen ty, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku.⁸⁷ Předmětem daně jsou příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, není-li stanoveno jinak. § 18 odst. 2 zákona o dani z příjmů dále vymezuje příjmy, které předmětem daně nejsou. Základ daně je upraven v § 20 téhož zákona.

Zákon o rozpočtovém určení daní v § 4 odst. 1 písm. h) počítá se situací, kdy poplatníkem daně příjmů právnických osob je sama obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby. V tomto případě se jedná o daň výlučnou a celý její výnos náleží do rozpočtu obce, která je poplatníkem. Odst. 8 téhož paragrafu pamatuje na okolnost, kdy se neshoduje daň obcí přiznaná nebo dodatečně přiznaná a daň vyměřená nebo dodatečně vyměřená obci správcem daně. Úhrada rozdílu při této nesrovnalosti není součástí daňového příjmu podle odst. 1 písm. h). Podle mne by bylo možné uvažovat o úplném osvobození od daně z příjmů právnických osob v případě obcí, čímž by se snížila administrativní zátěž a dodatečné náklady.

---

⁸⁷ BAKEŠ, Milan, et al. *Finanční právo*. 4. aktualizované vydání. Praha : C. H. Beck, 2006. 771 s. ISBN 80-7179-431-7; str. 265

5 Poplatky

5.1 Místní poplatky

Neodmyslitelnou část obecních příjmů představují místní poplatky, jejichž právní úprava se nachází v zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl novelizován v roce 2009 (zákon č. 281/2009 Sb.) v souvislosti s přijetím daňového řádu (zákon č. 280/2009 Sb.) a jeho poslední novelou je zákon č. 183/2010 Sb. I já se přikláním k názoru, stejně jako někteří autoři⁸⁸, že místní poplatky lze svým charakterem považovat za daň. I když zákon užívá termín „poplatek.“ Podstatou daně je, že za odvedené plnění nelze požadovat přímo navazující protihodnotu. Naproti tomu poplatky jsou platby za předem očekávané protiplnění, tak jak je tomu u poplatků správních. U některých poplatků lze vyzorovat další pojmový znak daně, a sice to, že se jedná o platby opakující se (například poplatek ze psů). Z výše uvedeného teoretického základu vyplývá, že místní poplatky mají daňový charakter.

Zákon taxativně v odstavci 1 vymezuje místní poplatky (dále jen „poplatky“), které může obec vybírat. Těmito poplatky jsou:

- a) poplatek ze psů,
- b) poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- c) poplatek za užívání veřejného prostranství,
- d) poplatek ze vstupného,
- e) poplatek z ubytovací kapacity,
- f) poplatek za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- g) poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj,

---

⁸⁸ PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8. str. 90, MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8. str.62

- h) poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu,
- i) poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu a kanalizace.

Zavedení místních poplatků je v souladu s § 14 zákona o místních poplatcích zcela v samostatné působnosti obce, která je stanoví formou obecně závazné vyhlášky. Obecně závazná vyhláška dále upraví podrobnosti vybírání poplatků, především stanoví konkrétní sazbu poplatku, ohlašovací povinnost ke vzniku a zániku poplatkové povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků. Je důležité připomenout, že vydávání obecně závazných vyhlášek je vyhrazenou pouze zastupitelstvu obce.⁸⁹ Proto si myslím, že zavedení poplatku a výše poplatku je ryze politické rozhodnutí, musí odrazet konkrétní podmínky daného města. Zastupitelé musí pečlivě zvažovat, je-li žádoucí zatěžovat občany zavedením místního poplatku.

Místní poplatky plní funkci fiskální a regulativní. Fiskální hledisko je významné při zajištění určitých příjmů do rozpočtu obce, regulativní prvky místních poplatků mají zajišťovat ochranu konkrétního veřejného zájmu. Uvedl bych například poplatek za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybraných míst, což lze označit za typický regulativní poplatek.

Nedostatkem zákona o místních poplatcích je prolínání samostatné a přenesené působnosti. Jak je uvedeno výše, zavedení místních poplatků patří do samostatné působnosti obce, naproti tomu řízení o místních poplatcích vykonává dle § 15 obecní úřad v přenesené působnosti. Proto se zdá být nesmyslné, že stát přispívá obcím ze státního rozpočtu na plnění úkolů v přenesené působnosti, tedy i na správu místních poplatků, byť jsou stanoveny samostatně obcemi a jejich výnos je zcela příjmem obce.⁹⁰

---

⁸⁹ §84 odst. 2 písm. h) zákona o obcích

⁹⁰ BINEK, Jan; GALVASOVÁ, Iva; KADEČKA, Stanislav. Místní poplatky -- možnosti a realita. *Obec a finance*. 2008, 2, s. 18-19. Dostupný také z WWW:
<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6325369&ht=m%EDstn%ED+poplatky>>.

5.1.1 Poplatek ze psů⁹¹

Zákonné vymezení poplatku ze psů se nachází v § 2 zákona o místních poplatcích. Motivem pro zavedení této platby je snaha získat finanční příspěvek na úhradu úklidu veřejného prostranství. Dále má poplatek přispět k regulaci počtu psů v obci. Přesto lze pochybovat, zda je zavedení poplatku v boji proti počtu psů opravdu účinné. Například na Ašsku je oficiálně evidováno 1308 psů (odhady však hovoří o dvou tisících), přičemž zde žije 13412 obyvatel.⁹²

Poplatníkem je držitel psa, tedy nejen vlastník psa, ale i osoba od vlastníka odlišná, která se o psa stará a zajišťuje jeho péči. Toto zákonné vymezení má odstranit přihlašování psů v obcích s nízkou sazbou poplatku, přestože pes byl fakticky chován v obci jiné. Jinými slovy, poplatková povinnost vzniká držiteli psa s trvalým pobytem v obci, je-li právnickou osobou, je rozhodující sídlo této společnosti na území obce. Poplatku podléhají psi starší 3 měsíců.

Druhý odstavec vymezuje osoby, které jsou od poplatků ze psů osvobozeni. Jsou to osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, kterým byl přiznán 3. stupeň mimořádných výhod podle zvláštního zákona.

Sazba poplatku činí maximálně 1500 Kč za jednoho psa ročně. U každého dalšího psa může obec horní hranici sazby zvýšit až o 50 %, tj. na částku až 2250 Kč. Sazba je zkrácena u poživatele invalidního, starobního, vdovského nebo vdoveckého důchodu, a to na částku nejvýše 200 Kč, u druhého a každého dalšího psa na částku až 300 Kč.

5.1.2 Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt⁹³

Na vybírání poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt od fyzických osob se váže několik podmínek. První podmínkou je skutečnost, že osoba pobývá v lázeňském

---

⁹¹ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 21-25

⁹² dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=554499&cislotab=MOS+ZV01>, staženo dne: 7. 4. 2011

⁹³ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 26-28

místě nebo v místě soustředěného turistického ruchu přechodně a za úplatu. Za druhé, že v těchto místech pobývá za účelem léčení nebo rekreace.

Plátcem poplatku je ubytovatel, který od poplatníků poplatků vybírá a zároveň pod vlastní majetkovou odpovědností za výběr poplatku ručí. Poplatek je vyměřen na základě zápisů uvedených v evidenční knize, kterou je povinen vést v písemné podobě ubytovatel.

Dle zákonné úpravy činí sazba poplatku maximálně 14 Kč za osobu a za každý započatý den pobytu, není-li tento dnem příchodu. Odstavec druhý určuje osoby, u kterých se z určitých sociálních důvodů vybírání poplatku neuplatňuje. Například jde o osoby nevidomé, bezmocné, mladší 18 let, starší 70 let atd.

5.1.3 Poplatek za užívání veřejného prostranství⁹⁴

Předmětem poplatku je zvláštní užívání veřejného prostranství, přičemž pojem veřejného prostranství je vymezen v obecním zřízení.⁹⁵ Odstavec 1 dále uvádí taxativní výčet zvláštních užívání veřejného prostranství, ze kterých se platí místní poplatek. Jedná se například o zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, umístění dočasných staveb nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků atd.

Akce, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely jsou z platební povinnosti vyňaty. Dále jsou osvobozeny osoby zdravotně postižené, které užívají vyhrazeného trvalého parkovacího místa.

Horní sazba poplatku činí 10 Kč za každý započatý m² užívaného veřejného prostranství a za každý započatý den. U vybraných způsobů užívání (např. umístění prodejních nebo reklamních zařízení) může obec zvýšit sazbu poplatku až na desetinásobek. Zákon dále umožňuje obci stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

---

⁹⁴ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 29-34

⁹⁵ §34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

5.1.4 Poplatek ze vstupného⁹⁶

Poplatníkem poplatku ze vstupného je fyzická nebo právnická osoba pořádající akci, přičemž poplatek je vybírán ze vstupného na kulturní, sportovní, prodejní nebo reklamní akce, sníženého o daň z přidané hodnoty, je-li v ceně vstupného obsažena. Sazba poplatku činí až 20 % z úhrnné částky vybraného vstupného nebo se obec může dohodnout s poplatníkem na paušální částce.

Řekl bych, že zavedení tohoto poplatku není vhodné v případě menších obcí. Domnívám se, že malé obce trpí nedostatkem kulturních a společenských akcí, a proto zatěžovat pořadatele poplatkem ze vstupného není z mého pohledu žádoucí.

5.1.5 Poplatek z ubytovací kapacity⁹⁷

Cílem tohoto poplatku je přispět obci na financování zřizování a udržování obslužných zařízení a infrastruktury využívaných návštěvníky, kteří se v obci přechodně a za úplatu ubytují. Poplatek se vybírá v lázeňských místech nebo místech soustředěného turistického ruchu z ubytovací kapacity v zařízeních určených k přechodnému ubytování. Rozdíl mezi poplatkem z ubytovací kapacity a poplatkem za lázeňský nebo rekreační pobyt lze spatřovat v tom, že v případě poplatku z ubytovací kapacity se nerozlišuje, za jakým účelem je přechodné ubytování poskytováno.

Druhý odstavec obsahuje výčet ubytovacích kapacit, jež nepodléhají poplatku. Konkrétně poplatku z ubytovací kapacity nepodléhá:

- a) ubytovací kapacita v zařízeních sloužících pro přechodné ubytování studentů a žáku,
- b) ubytovací kapacita v zařízeních sloužících pro ubytování pracovníků fyzických a právnických osob, které tato zařízení vlastní nebo k nim mají právo hospodaření,

---

⁹⁶ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 34-36

⁹⁷ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 36-38

- c) ubytovací kapacita ve zdravotnických nebo lázeňských zařízeních, pokud nejsou užívána jako hotelová zařízení,
- d) ubytovací kapacita v zařízeních sloužících sociálním a charitativním účelům.

Povinným platit poplatek je ubytovatel, jenž také vede evidenční knihu, Obce mají možnost vybírat poplatek až do výše 4 Kč za každé využití lůžko a den nebo mohou stanovit poplatek roční paušální částkou po dohodě s poplatníkem.

5.1.6 Poplatek za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst⁹⁸

Poplatek za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst má významnou regulativní funkci. Obce se tímto způsobem snaží výrazně omezit pohyb motorových vozidel v určené lokalitě. Zejména se jedná o historické části měst, centra obcí nebo lokality se zhoršenou kvalitou ovzduší.

Poplatek je vybírán od fyzických a právnických osob, kterým bylo vydáno povolení k vjezdu do vybraných míst. Z této povinnosti jsou vyňaty zákonem vyjmenované osoby. Například fyzické osoby, které mají trvalý pobyt ve vybraném místě nebo osoby, které ve vybraném místě užívají nemovitost ke své hospodářské činnosti.

Obce mohou stanovit sazbu poplatku až do výše 20 Kč za den nebo dle zákona existuje možnost stanovit poplatek po dohodě s poplatníkem paušální částkou.

---

⁹⁸ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 38-40

5.1.7 Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí podle jiného právního předpisu⁹⁹

Předmětem poplatku je každý povolený a provozovaný výherní hrací přístroj a nově novelou č. 183/2010 Sb. i jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí. Vymezení výherního hracího přístroje nalezneme v § 17 zákona č. 202/1990, o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů.

Poplatníkem je provozovatel výherního hracího přístroje nebo jiného technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí.

Místní poplatek je placen na 3 měsíce, a to v rozmezí od 1 000 Kč do 5 000 Kč za každý výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí. Obec má možnost stanovit poplatek diferencovaně. Například v centru měst bývá poplatek stanoven vyšší ve snaze vymýtit herny z těchto hustě osídlených oblastí. Obce se tak nacházejí ve velmi schizofrenní situaci. Na jedné straně poplatek za provozování výherního hracího přístroje nebo jiného technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí představuje významnou část příjmů obce. Naproti tomu prostředí heren je spojeno se zvýšenou kriminalitou, narušováním veřejného pořádku a s celou řadou zdravotních a sociálních problémů těch, kteří tomuto fenoménu podlehlí.

5.1.8 Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu¹⁰⁰

Účel tohoto poplatku lze označit za fiskální, neboť kompenzuje část výdajů potřebných k zajištění provozu systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu.

---

⁹⁹ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 40-44

¹⁰⁰ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 44-50

Poplatníkem je fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt nebo fyzická osoba vlastníci stavbu určenou či sloužící k individuální rekreaci (například chata), ve které není hlášena žádná fyzická osoba k trvalému pobytu. Zákon umožňuje odvést poplatek jedním společným zástupcem za celou domácnost, správcem nebo vlastníkem za bytový dům.

Sazba poplatku se skládá ze dvou položek. První částí je základní sazba činící až 250 Kč za osobu a kalendářní rok. Druhá položka je variabilní a určuje se na základě skutečných nákladů obce za sběr a svoz netříděného komunálního odpadu v předešlém roce. Tato částka může být stanovena až do výše 250 Kč. Z toho vyplývá, že nejvyšší poplatek může dosáhnout částky 500 Kč za osobu a rok.

5.1.9 Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu a kanalizace¹⁰¹

Předmětem poplatku je zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Poplatníkem je dle § 10c odst. 1 zákona o místních poplatcích vlastník pozemku zhodnoceného připojením po nabytí účinnosti zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích (1. 1. 2001).

Výše sazby na m² zhodnoceného stavebního pozemku musí být stanovena obecně závaznou vyhláškou. Podmínkou je, že obec nesmí stanovit sazbu poplatku vyšší, než činí rozdíl ceny stavebního pozemku bez možnosti připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace a ceny stavebního pozemku s touto možností.

V současnosti město Aš vybírá na základě zákona o místních poplatcích celkem šest různých místních poplatků. Těmito poplatky jsou:

1. poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu,
2. poplatek ze vstupného,

---

¹⁰¹ Blíže viz.: JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1. str. 50-55

3. poplatek ze psů,
4. poplatek za užívání veřejného prostranství,
5. poplatek z ubytovací kapacity,
6. poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí podle jiného právního předpisu.

Tabulka č. 7: Výnos místních poplatků v městě Aši v tis. Kč

Druh poplatku	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Za komunální odpad	5.768	5.761	5.937	6268,2	5.504,388	6.200
Ze psů	673	702	698	659,42	588,448	660
Z veřejného	168	135,2	198	202,582	290,837	160
Ze vstupného	4,8	4,4	4,8	4,2	4,8	4,8
Z ubytování	140	162	103	63,047	108,582	70
Za provozování VHP	2.430	2.864	3.123	2.604,042	2.191,786	3.000

Z uvedeného přehledu místních poplatků v Aši je patrné, že nejvýnosnějším poplatkem je poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu, přičemž se v průměru vybere 5.847.678 Kč ročně. Přesto tato částka stačí jen na pokrytí nákladů z 63%.¹⁰² Značnou část příjmů z místních poplatků představuje poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí podle jiného právního předpisu. Město Aš známé svým bojem proti hazardu a snahou vymýtit herny z centra města využilo maximální možnou výši sazby poplatku, tedy 5000 Kč. Svůj boj proti hazardu město Aš mimo jiné deklarovalo spoluzaložením Sdružení měst a obcí proti hazardu. Mohu podotknout, že účinností novely zákona o místních poplatcích, kterou se rozšířil místní poplatek za výherní hrací přístroj o technické herní zařízení, se tento poplatek zvýšil za poslední čtvrtletí roku 2010 o 400 000 Kč.¹⁰³ Vzhledem k Daňovému řádu byly schváleny nové obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích s účinností od 1. 1. 2011.

¹⁰² Skutečné náklady činily za rok 2009 9.230.700 Kč; zdroj MÚ Aš

¹⁰³ Zdroj: MÚ Aš

Myslím si, že město Aš má systém místních poplatků nastaven optimálně s jedinou výjimkou, a tou je dle mého názoru nesmyslné vybírání poplatku ze vstupného. Domnívám se, že průměrný roční výnos 4 500 Kč pokryje jen administrativu spojenou s výběrem platby. Na závěr doplním, že místní poplatky představují téměř 7 % všech daňových příjmů v tomto městě.

5.2 Správní poplatky

Problematiku správních poplatků upravuje zákon č. 634/2004 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Správní poplatky plní především úlohu kompenzační a fiskální. To znamená, že žadatel nese část nákladů spojených s některými úkony správních orgánů zajišťovaných v rámci přenesené působnosti. Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která podala žádost nebo jiný návrh k provedení úkonu správnímu úřadu, nebo osoba, v jejímž zájmu nebo věci byl úkon proveden. Tímto ustanovením je vyjádřen zájem zákonodárce na tom, aby náklady na výkon státní správy uskutečněné ve prospěch fyzické nebo právnické, nenesli ostatní občané. Podle § 2 odst. 2 zákona o správních poplatcích úkony zahájené správním úřadem z moci úřední nejsou předmětem poplatku (s výjimkou místního šetření a úkony související s přestupkovým a trestním řízením). Dále je nutné zmínit, že správní poplatky regulují počet zbytečných podání zatěžujících státní správu.

Předmětem poplatků je správní řízení upravené zvláštním právním předpisem a další činnosti správního úřadu související s výkonem státní správy. Součástí zákona je sazebník (příloha k zákonu) vymezující úkony, na které se vztahuje zpoplatnění. Sazebník je rozdělen na 12 částí a obsahuje 163 položek.

Sazby poplatků mohou být stanoveny pevnou sazbou (např. nahlédnutí do matriky, vydání občanského průkazu) nebo procentem ze základu poplatku vyjádřeného v penězích. Namátkou mohu uvést položku 21 - povolování loterií a jiných podobných her podle zákona č. 202/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Poplatky stanovené pevnou sazbou jsou splatné vždy před provedením úkonu. Naproti tomu procentní poplatky a další poplatky, o nichž to stanoví sazebník, vyměřuje správní úřad platebním

výměrem a jsou splatné ve lhůtě do 15 dnů ode dne, který následuje po doručení platebního výměru.

§7 upravuje důvody, kdy je správní úřad povinen vrátit poplatek v plné výši na žádost osoby, která poplatek zaplatila. Tímto důvodem je například situace, kdy byl zaplacen poplatek, který není stanoven v sazebníku. Subjekty a úkony osvobozené od poplatků uvádí § 8.

5.3 Platby na úseku péče o životní prostředí

Druhové třídění rozpočtové skladby řadí poplatky za znečišťování životního prostředí mezi daňové příjmy pod položkou 133. Svým charakterem připomínají správní poplatky, ale nachází se v samostatné právní úpravě. Příznačným znakem těchto plateb na úseku péče o životní prostředí je jejich účelovost. Proto jejich výnosy musí být beze zbytku použity pouze pro zlepšení životního prostředí.

5.3.1 Poplatky za ukládání odpadů

Poplatky za ukládání odpadů byly zavedeny v roce 1992 zákonem č. 62/1992 Sb., o poplatcích za uložení odpadů. V současnosti právní úpravu poplatků spojených s odpady obsahuje zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,¹⁰⁴ který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2002.

Na základě § 45 odst. 1 zákona o odpadech vzniká původci povinnost platit poplatek za ukládání odpadů na skládky. Poplatek vybírá od původce provozovatel skládky, který poté vybraný poplatek odvede obci, v jejímž katastrálním území se skládka nachází.

Poplatek se skládá ze dvou částí. Základní složka poplatku se platí za uložení běžného, většinou komunálního odpadu. Přičemž tato složka je pro obec rozhodující, jelikož platba základní složky poplatky směřuje do jejího rozpočtu, tak jak je uvedeno v § 48 odst. 1 zákona o odpadech. Druhou součástí poplatku je tzv. riziková složka (nebezpečné odpady), která je příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky. Kontrolu placení poplatků provádí obec a krajský úřad.

---

¹⁰⁴ Dále jen zákon o odpadech.

5.3.2 Platby za odnětí pozemků původnímu účelu

Dalšími poplatky plynoucími částečně do rozpočtu obcí jsou platby za odnětí pozemků původnímu účelu. Jedná se o platby odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a o platby spojené s odnětím či omezením využití pozemků pro plnění funkcí lesa.

Právní úprava ochrany zemědělské půdy je zakotvena v zákoně č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů.

Zpoplatněno je jak trvalé, tak i dočasné odnětí půdy. V případě trvalého odnětí je platba stanovena jednorázově, při dočasném odnětí platí žadatel odvody každoročně. Postup výpočtu odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu nalezneme v části D přílohy k zákonu o ochraně zemědělského půdního fondu. Určující pro stanovení výše odvodu je kvalita půdy a klimatické podmínky regionu. Obci, na jejímž katastrálním území došlo k odnětí zemědělské půdy, náleží 40 % podíl z výnosu platby odvedené žadatelem. Je nezbytné připomenout, že odvody, které jsou příjmem rozpočtu obce, mohou být použity jen pro zlepšení životního prostředí v obci a pro ochranu a obnovu přírody a krajiny.¹⁰⁵

Zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů¹⁰⁶ byly zavedeny poplatky za odnětí pozemků plnících funkci lesa.

Právní úprava poplatku za odnětí podle lesního zákona kopíruje úpravu obsaženou v zákoně o ochraně zemědělského půdního fondu. Stejně jako v případě ochrany zemědělského půdního fondu je možné odnětí dočasné nebo trvalé a obci taktéž náleží 40 % z poplatku za odnětí, které došlo na jejím katastrálním území. Poplatek plynoucí do rozpočtu obce, lze použít jen pro zlepšení životního prostředí v obci nebo pro zachování lesa. Způsob výpočtu dočasného i trvalého poplatku za odnětí je uveden v příloze k lesnímu zákonu. Výše poplatku je odvislá od průměrné roční potencionální

---

¹⁰⁵ § 11 odst. 2 zákon o ochraně zemědělského půdního fondu

¹⁰⁶ Dále jen lesní zákon.

produkce lesů v České republice, průměrné ceny dřeva na odvozním místě¹⁰⁷ a faktoru ekologické váhy lesa.¹⁰⁸

5.3.3 Poplatky za znečištění ovzduší

Poplatky za znečištění ovzduší jsou vybírány na základě zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

Za povinné k placení poplatků zákon označuje provozovatele zvláště velkých, velkých, středních a malých stacionárních zdrojů, přičemž vymezení pojmu „stacionární zdroj“ lze nalézt v § 4 téhož zákona.

Provozovatelem zdroje znečištění ovzduší je fyzická nebo právnická osoba, které zdroj znečištění skutečně provozuje, není-li taková osoba, považuje se za provozovatele vlastník zdroje znečištění.¹⁰⁹

Zdrojem příjmu pro rozpočet obce je pouze poplatek odvedený provozovateli malých stacionárních zdrojů. V souladu s § 19 odst. 6 musí být takto vybrané platby použity k ochraně životního prostředí.

5.3.4 Poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních

S odkazem na § 38 odst. 7 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů,¹¹⁰ který zakazuje přímé vypouštění odpadních vod do podzemních vod, můžeme považovat tento způsob zneškodňování odpadních vod za zcela krajní a výjimečný. Poplatek za vodoprávním úřadem povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních reguluje § 100 vodního zákona.

Zpoplatnění se netýká staveb pro bydlení a pro individuální rekreaci. Účinností novely č. 150/2010 Sb. se v ostatních případech platí poplatek ve výši 350 Kč za každého jednoho ekvivalentního obyvatele podle kapacity zařízení určeného k čištění odpadních vod za kalendářní rok.¹¹¹ Na závěr bych měl uvést, že poplatek je určen obci,

---

¹⁰⁷ Průměrnou cenu dřeva stanovuje a vyhláší Ministerstvo zemědělství ČR na základě § 49 odst. 3 písm. e).

¹⁰⁸ Hodnota faktoru ekologické váhy lesa je závislá na kategorii lesa

¹⁰⁹ § 2 odst. 1 písm. h) zákon o ochraně ovzduší

¹¹⁰ Dále jen vodní zákon.

¹¹¹ Před účinností novely byl zákonem stanoven paušální poplatek ve výši 3500 Kč za kalendářní rok.

na jejímž katastrálním území k vypouštění dochází, a to na základě § 100 odst. 5 vodního zákona.

6 Závěr

První kapitola zprostředkovává historický exkurs do právního postavení obcí od 19. století po současnost. Samozřejmě nebylo mým cílem zcela obsáhnout materii tohoto tématu. Spíše jsem se snažil o ucelený nástin historického vývoje územní.

V druhé kapitole se zaměřuji na definici rozpočtu a rozpočtové soustavy. Dále bylo mou snahou osvětlit problematiku rozpočtového procesu, a to od fáze sestavení návrhu rozpočtu až po kontrolu a hodnocení plnění rozpočtu. Pozastavuji se také nad základními principy rozpočtového procesu, které dle mého názoru bývají v průběhu rozpočtového procesu častokrát opomíjeny. Příkladem bych uvedl zásadu dlouhodobé vyrovnanosti veřejných rozpočtů. Podkapitola 2.6 pojednávající o obsahu rozpočtu předznamenává stěžejní část mé diplomové práce.

Těžištěm diplomové práce je analýza daňových příjmů, jejichž výčet stanovuje rozpočtová skladba, která je zakotvena formou vyhlášky MF č. 323/2002 Sb. Pro obce představují příjmy pocházející z daní vylučných a sdílených podstatnou část jejich celkových příjmů. Tyto příjmy jsou přerozdělovány na základě zákona o rozpočtovém určení daní. Tento zákon byl již několikrát novelizován a vždy byl tématem četných diskuzí. Tomuto zákonu a jeho historii se věnuji v kapitole třetí.

Čtvrtá kapitola obsahuje popis jednotlivých daňových příjmů, jejichž výnos jsou obce alespoň částečně ovlivnit. Jedná se o daň z nemovitostí, podíl na dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků a nakonec o část daně z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště.

Poslední pátá kapitola pojednává o místních poplatcích, jejichž zavedení je zcela v samostatné působnosti obce. V systému daňových příjmů však hrají pouze doplňkovou roli. Dále jsem v této kapitole neopomenul zmínit správní poplatky a poplatky na úseku péče o životní prostředí, které jsou rozpočtovou skladbou rovněž řazeny mezi daňové příjmy.

Podle mne je na místě úvaha o změně způsobu financování obcí daňovými příjmy. Především bych zahrnul spotřební daně mezi daně sdílené. Tím by byla zajištěna větší „pestrost“ daňových příjmů. Více typů sdílených daní by zmenšilo riziko

výraznějšího výpadku daňových příjmů. Netolický popsal ve sém článku¹¹² situaci z roku 2006, kdy novelizace daňových zákonů vedla k podstatně nižším výnosům daně z příjmů fyzických osob. Stát na to reagoval zvýšením spotřebních daní, které jsou však plně příjmem státního rozpočtu. Nedošlo tak ke kompenzaci nižších daňových příjmů obcím. Souhlasím s Netolickým, že zavedení spotřebních daní by v budoucnu k takovým situacím nedocházelo.

Dalším mým návrhem je zavedení místních daní zvláštním zákonem o místních daních. Zákon by zahrnoval jak místní poplatky, tak i daň z nemovitostí.

Již dnes mají místní poplatky daňový charakter. Obce rozhodují samostatně o jejich zavedení či výši sazby, jejíž maximální výše je omezena zákonem. Myslím si, že je žádoucí rozšířit okruh skutečností, na které by právní předpis vázal platební povinnost. Obcím by poskytl větší prostor pro stanovení předmětu poplatku. Takto by místní poplatky lépe odrážely odlišnosti v jednotlivých obcích.

Druhá část zákona o místních daních by zahrnovala daň z nemovitostí. Nejdříve bych poznamenal, že správu této daně by měly vykonávat obce. V současné době správu daně z nemovitostí zajišťují finanční úřady. Náklady tedy nese stát, ale celý výnos daně je příjmem obce. Přenesení správy na obce by přineslo několik výhod. V první řadě by obce získaly úplný přehled o daňových nedoplatcích konkrétních poplatníků, tudíž by bylo snazší nedoplatky vymáhat. Dále by se obecní úřad stal společným platebním místem jak pro daň z nemovitostí, tak i pro místní poplatky, což dle mého soudu snížilo náklady na administrativu. Nesmím opomenout, že jedno platební místo by ocenili i poplatníci.

Cílem nového zákona by měla být větší liberalizace v oblasti daně z nemovitostí. Obce by měly možnost aplikovat různé sazby a koeficienty v jednotlivých částech obce. Dále by bylo v pravomoci obce osvobodit určitou část obce nebo v této oblasti snížit koeficient. Takto by obce mohly zohlednit kvalitu žití v jejich jednotlivých částech.

---

¹¹² NETOLICKÝ, Martin . Zařadíme spotřební daně do systému výnosů RUD uzemním celkům?. Obec a finance. 2007, 4, dostupné také z WWW:
<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6290097&ht=za%F8ad%EDme+spot%F8ebn%ED>>

Zavedení a výše sazby místní daně¹¹³ by ovšem bylo podmíněno souhlasem vysloveným občany v místním referendu podle zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu. Místní referendum by sloužilo jako pojistka proti nezodpovědnému jednání zastupitelstva. Představitelé obce by tedy museli přesvědčit občany o nutnosti zavedení místního poplatku nebo stanovení té konkrétní sazby daně z nemovitostí. Podle mého názoru by toto opatření vedlo k větší občanské angažovanosti a zájmu obyvatel o dění v obci.

---

¹¹³ Tedy místních poplatků a daně z nemovitostí.

Seznam použité a citované literatury

Monografie a souborná díla

BAKEŠ, Milan, et al. Finanční právo. 5. upravené vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 576 s. ISBN 978-80-7400-801-6.

GRÚŇ, Lubomír. Finanční právo a jeho instituty. Praha : Linde Praha, a. s., 2004. 307 s. ISBN 80-7201-474-9.

HENDRYCH, Dušan , et al. Správní právo : Obecná část. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. 875 s. ISBN 978-80-7400049-2.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan. Dějiny správy v českých zemích : Od počátků státu po současnost. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.

JIRÁSKOVÁ, Zdena; ŠNEBERKOVÁ, Alena. Místní poplatky v praxi. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha : RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 156 s. ISBN 80-7273-099-1.

KOPECKÝ, Martin . Veřejná správa a právo : Pocta prof. JUDr. Dušanu Hendrychovi. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 1997. Obecní samospráva a právní subjektivita obcí, s. 378. ISBN 80-7179-191-1, ISBN 3-406-43704-4.

KOUDELKA, Zdeněk ; ONDRUŠ, Radek; PRŮCHA, Petr . Zákon o obcích (obecní zřízení). 4. doplněné vydání. Praha : Linde Praha, a. s., 2009. 486 s

KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie : úvod do problematiky. 1. vydání. Praha : ASPI, a.s., 2005. 112 s. ISBN 80-7357-092-0.

MALÝ, Karel , et al. Dějiny českého a československého úřáda do r. 1945. 4. vydání. Praha : Leges, 2010. 640 s. ISBN 978-80-87212-39-4.

MARKOVÁ, Hana. Finanční hospodaření územních samosprávných celků. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8.

MARKOVÁ, Hana; BOHÁČ, Radim. Rozpočtové právo. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. 264 s. ISBN 978-80-779-551-3.

- MELION, Miloslav. Finance územních samospráv. Hradec Králové : E. I. A.-
Ekonomická a informační agentura, 2000. 213 s. ISBN 80-85490-79-X.
- PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Finance územní samosprávy. 1. vydání. Brno : Masarykova
univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8.
- PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance : úvod do problematiky. 4., aktualiz., přeprac., vyd.
Praha : ASPI, 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana . Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe. 2.
aktualizované a rozšířené vydání. Praha : GRADA Publishing, a.s., 2009. 304 s. ISBN
978-80-247-2789-9.
- SCHELLE, Karel , et al. Dějiny české veřejné správy. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 314 s.
ISBN 978-80-7380-203-5.
- SOVOVÁ, Olga; FIALA, Zdeněk . Základy finančního a daňového práva. Plzeň : Aleš
Čeněk, 2009. 202 s. ISBN 978-80-7380-223-3.

Odborné články a internetové zdroje

"Čtyřka největších" nese nelibě přípravu nového RUD. Moderní obec. 2011, 7,
dostupné z WWW:

<http://www.ihned.cz/download/DOT_nwsltr/MODERNI_OBEC_2011_7.pdf>;
staženo dne 18. 6. 2011

BINEK, Jan; GALVASOVÁ, Iva; KADEČKA, Stanislav. Místní poplatky -- možnosti a
realita. Obec a finance. 2008, 2, s. 18-19. Dostupný také z WWW:

<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6325369&ht=m%EDstn%ED+poplatky>>.

BŘEŇ, Jan. Daň z nemovitostí - vyšší fiskální pravomoc obcí. Obec a finance. 2009, 1,
s. 52-53.

Důvodová zpráva k novele z. o rozpočtovém určení daní; Sněmovní tisk č. 319/0;
dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=319&CT1=0>>;
staženo dne 25. 3. 2011

Důvodová zpráva k novele z. o rozpočtovém určení daní; Sněmovní tisk č. 319/0; dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=319&CT1=0>, staženo dne 25. 3. 2011

Důvodová zpráva k novele zákona o dani z nemovitostí, dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=558&CT1=0>>, staženo dne 7.6.2011

KOIŠOVÁ, Hana. Mladá Boleslav dnes schválila rozpočtové provizorium, dostupný z WWW: <<http://www.mb-net.cz/?page=cz,13174.mlada-boleslav-dnes-schvalila-rozpoctove-provizorium>>, staženo dne 7.3.2011

MACEŠKOVÁ, Marie, OUŘEDNÍČEK, Martin. Dopad suburbanizace na daňové příjmy obcí. Obec a finance. 2008, 1, s. 28-29. Dostupný také z WWW: http://www.suburbanizace.cz/analyzy_01_dopad_prijmy.htm

Město Šumperk, dostupné z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/organy-mesta/zastupitelstvo-mesta/usneseni-zastupitelstva.html>>, staženo dne 7.3.2011

Nález Ústavního soudu, PL US 50/06, dostupné z WWW: <<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=57205&pos=1&cnt=1&typ=result>>, staženo dne 24. 3. 2011

Nález Ústavního soudu, PL US 50/06, dostupné z WWW: <<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=57205&pos=1&cnt=1&typ=result>>, staženo dne 24. 3. 2011

NETOLICKÝ, Martin . Zařadíme spotřební daně do systému výnosů RUD uzemním celkům?. Obec a finance. 2007, 4, dostupné také z WWW: <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6290097&ht=za%F8ad%EDme+spot%F8ebn%ED>>

Obec Tisá, dostupný z WWW: <http://vismo.obce.cz/tisa/vismo/dokumenty2.asp?u=16711&id_org=16711&id=80560>, staženo dne 7.3.2011

Petice proti diskriminaci venkova, dostupné z WWW: < <http://www.spov.org/petice-proti-diskriminaci-obyvatel-venkova/default.aspx>>, staženo dne 24. 3. 2011

Prezentace návrhu novely rozpočtového určení daní, dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Prezentace__RUD_Novy_model_sdilenych_dani_pro_obce_04062011.pdf>, staženo dne 18. 6. 2011

Přehled koeficientů daně z nemovitostí, dostupné z WWW:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/legislativa_metodika_11030.html?year=PRESENT>, staženo dne 18. 6. 2011

RYŠAVÝ, Ivan. Zastupitelstvo města Ostravy k novele zákona o rozpočtovém určení daní. Moderní obec. 2011, Dostupné z WWW: <<http://moderniobec.ihned.cz/c1-51421150-zastupitelstvo-mesta-ostravy-k-novele-zakona-o-rozpocetovem-urceni-dani>>; staženo dne 18. 6. 2011

SEDMIHRADSKÁ, Lucie. Fiskální pravomoci obcí a koeficienty daně z nemovitostí. Obec a finance. 2010, 2, s. 12-13.

SEDMIHRADSKÁ, Lucie. Třetí rok uplatňování místního koeficientu u daně z nemovitostí. Obec a finance. 2011, 1, dostupné také z WWW:

<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6482831&ht=da%F2ov%E9+p%F8%EDjmy+obc%ED>>, staženo dne 18. 6. 2011

Starostové chtějí zrušit osvobození u daně z nemovitostí; dostupné z WWW:

<<http://www.smocr.cz/tisk/tiskove-zpravy/starostove-chteji-zrusit-osvobozeni-u-dane-z-nemovitosti.aspx>>, staženo dne 7.6 2011

SVOBODA, Bohuslav, Praha má díky návrhům ministra Kalouska přijít o miliardy, dostupné z WWW: <<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/bohuslav-svoboda.php?itemid=12881>>; staženo dne 18. 6. 2011

VÁŇA, Lukáš . K legislativní úpravě RUD. Obec a finance. 2006, 1, Dostupný také z WWW: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6217770>

Vládní návrh zákona o rozpočtovém určení daní ,Sněmovní tisk č. 974/0, dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=974&CT1=0>>, staženo dne 19. 6. 2011

Vývoj zadluženosti obcí a krajů do roku 2009. Obec a finance. 2010, 3, dostupné z WWW: < <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6441251>> staženo 20. 6. 2010

www.muas.cz

www.mfer.cz

www.dvs.cz

<http://www.czso.cz>

www.smocr.cz/

www.psp.cz

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 11/1918 Sb., recepční norma

Zákon č. 125/1927 Sb., o organizaci politické správy

Zákon č. 77/1927 Sb., o nové úpravě finančního hospodaření územní samosprávy

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon ČNR č. 367/1990 SB., o obcích

Zákon ČNR č. 368/1990 SB., o volbách do zastupitelstev v obcích,

Zákon ČNR č. 418/1990 SB., o hlavním městě Praze,

Zákon ČNR č. 425/1990 SB., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních,

Zákon ČNR č. 576/1990 SB., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky),

Zákon ČNR č. 172/1991 SB., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do majetku obcí.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění Ústavního zákona č. 347/1997 Sb.

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona číslo 162/1998 Sb.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 280/2009, daňový řád
Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů
Zákon č. 289/1995 S., o lesích
Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Klíčová slova – Key words

Obecní rozpočet – Municipal budget

Rozpočtové určení daní - Tax allocation

Daňové příjmy - Tax revenues

Resumé

Daňové příjmy v rozpočtech obcí

Důvodem, proč jsem si vybral daňové příjmy v rozpočtech obcí, jakožto téma mé diplomové práce je to, že se tato problematika dotýká každého z nás.

Cílem mé diplomové práce je analýza jednotlivých aspektů problematiky daňových příjmů. Z věcného hlediska je tato práce rozčleněna do pěti kapitol.

První kapitola zprostředkovává malý historicky exkurs do právního postavení obcí od 19. století po současnost. Druhá kapitola se zaměřuje na definici rozpočtu, rozpočtové soustavy a rozpočtového procesu. Dále pojednává o základních principech rozpočtového práva a ve svém závěru se věnuje obsahu rozpočtu, který je tvořen příjmy a výdaji rozpočtu.

Třetí kapitola je strukturována do tří podkapitol a soustředí se na vymezení sdílených a svěřených daní. Těžištěm této kapitoly je analýza zákona o rozpočtovém určení daní. V kapitole čtvrté jsou vylíčeny jednotlivé daně, jejichž výnos mohou obce alespoň částečně ovlivnit. Jmenovitě se jedná o daň z nemovitostí, daň z příjmů fyzických a právnických osob.

Poslední pátá kapitola se vypořádává s poplatkovou problematikou. V úvodu jsou zmapovány místní poplatky, dále se kapitola zaobírá poplatky správními a nakonec se věnuje poplatkům na úseku péče o životní prostředí.

Na závěr jsou uvedeny úvahy de lege ferenda.

Tax revenue in the budget of a municipality

The thesis is composed of four main chapters. Each of them dealing with different problems that are connected with the tax revenues of municipalities.

Chapter One describes the position of municipalities from 19th century until today. Chapter Two focuses on definition of budget and budget system. Then Chapter Two deals with the basic phases of budgetary process, for example budgetary approval procedure or budgetary control. This chapter also mentions the most important principles of budget. Next subchapter is concerned with the revenue and expenditure of the budget.

The third chapter analyzes the tax revenues of municipalities generally. Tax revenue creates the greatest share of the income of municipalities. Tax revenues of municipalities are redistributed according to the Assignment of taxes act No. 234/2000. This act is also described in the Third Chapter.

Chapter Four analyses individual municipal tax revenue sources. This chapter is subdivided into three parts. First subchapter concentrates on property tax. Subchapter Two and Three is composed of an analysis of personal income tax and corporate income tax.

The last chapter is devoted to other municipal tax revenue, i.e. charges. This chapter consists of three parts. Part One addresses the issue of local charges. Next part explores the regulations of administrative charges and the chapter concludes with description of charges related to environmental protection.